VI

NEDERLANDS ZEEMAGT

IN VERBAND MET

ZIJNE OVERZEESCHE BEZITTINGEN.

"To be, or not to be, that is the question."

SHAKSPEARE.

DOOR

J. BOELEN,

SCHOUT-BIJ-NACHT TITULAIR, LID VAN HET HOOG MILITAIR GERECHTSHOF.

UTRECHT,
G. BROESE.
1859.

LEMBAGA KEBUDAJAAN
INDONESIA

VI-170

BAT. GENOOTSCHAP VAN KENW.

6g Hal

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I
Tanggal : 30 - 06 - 2010
Nomor Induk : 858 /PN - MUSEUM /10
GIB - ID : 0010-29200460
ITEM - ID : 1208047463
Asal : Museum Pusat
PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VI - 170. -

NEDERLANDS ZEEMAGT

IN VERBAND MET

ZIJNE OVERZEESCHE BEZITTINGEN.

To be, or not to be, that is the question.

SHAKSPEARE.

DOOR

J. BOELEN,

SCHOUT-BIJ-NACHT TITULAIR, LID VAN HET HOOG MILITAIR GEREGTSHOF.

UTRECHT,
J. G. BROESE.
1859.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
SAT. GENOOTSCHAP VAN K. EN W.
PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

GEDRUKT BIJ GIEBEN & DUMONT.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VOORREDE.

Wij bieden onze landgenooten deze bladen aan, geschreven met het doel, om de gewigtige diensten, welke de Zeemagt in Nederlandsch Oost-Indië te verrigten heeft, meer algemeen bekend te doen worden.

Er bestaat verschil van gevoelen aangaande eene beginselmatige dienstregeling dier Zeemagt.

Wij hebben gemeend, dat het uiteenzetten van eenige denkbeelden, daartoe betrekkelijk, welligt den weg zou kunnen banen, om tot meer overeenstemming te komen.

Indien het besluit van ons betoog: „In Nederlandsch „Oost-Indië geen Zeemagt, van welken aard ook, immer „afgescheiden van de Nederlandsche Marine, daar te

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

„stellen," algemeen mogt worden erkend, zouden wij ons vleijen, door dit gevoelen voor onze landgenooten naar ons vermogen te hebben duidelijk gemaakt, nog eenig nut te hebben bewezen aan ons Vaderland en aan het korps, waartoe eenmaal behoord te hebben, wij nog steeds op hoogen prijs stellen.

Utrecht,
Januarij 1859.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Het gaat met onze Marine als soms met andere zaken: men ziet daarin gebreken, en om die te verhelpen, stelt men veranderingen voor, die weder nieuwe bezwaren zouden doen ontstaan, welligt minder gemakkelijk dan de vorige weg te ruimen.

Zoo vernamen wij onlangs, dat er beweerd wordt, dat het nóodzakelijk was om in Ned. Oost-Indië eene Marine daar te stellen, afgescheiden van de Koninklijke Ned. Marine. Die Indische Marine zou de dienst op kleine vaartuigen verrigten, daarmede de oevers en stranden bekruissen, de rivieren en kleine vaarwaters bevaren en daarop gestationneerd blijven, meerendeels tot handhaving van eene inwendige politie. Het Indisch bestuur zou ten dien einde op de scheepstimmerwerven in O. I. de noodige vaartuigen doen bouwen, sommige van ijzer en de meeste voorzien van stoomvermogen. Het zou transportschepen, met stoomvermogen voorzien, doen vervaardigen, om daarmede ter dienste van

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

den Kommandant van het leger, troepen, krijgs- en andere materialen over te voeren.

De Nederlandsche Marine daarentegen zou eskadersgewijs tevens in O. I. aanwezig zijn tot handhaving van het Nederlandsch *gouvernements-gezag*.

Ook wij beamen ten zeerste, dat de Nederlandsche Marine het Ned. gouvernements-gezag moet blijven handhaven in onze overzeesche bezittingen, en vooral in O. I., doch vermeenen daarom ten ernstigste te moeten waarschuwen tegen het opheffen van hare taak, om tevens de dienst op kleine vaartuigen over den Indischen Archipel waar te nemen, en wel naar de verordening gelijk die thans bestaat.

Laat men eens aannemen dat er in O. I. weder eene, van de Nederlandsche Marine afgescheiden, gewapende Zeemagt geformeerd wierd. Welken rang men haar, in betrekking tot de Ned. Marine, ook zou willen toekennen, het zou dan toch altijd weder eene Koloniale Marine worden. De vaartuigen moeten met geschut gewapend, en dus ook van de noodige artillerie-behoeften voorzien worden. Voor het personeel moeten de noodige handwapens aan boord zijn en dus ook daarvoor de vereischte behoeften, behalve de amunitie. Eenige dier vaartuigen moeten van stoomvermogen zijn voorzien. Zulke bodems dienen derhalve ook bevelhebbers met hunne adsistenten te hebben, welke niet alleen de noodige bekwaamheden moeten bezitten om met een schip of vaartuig om te gaan, maar ook om met het geschut en de handwapenen te ageren. Op vaartuigen met

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

stoomvermogen moeten bovendien machinisten en stokers geplaatst worden; de eersten toegerust met voldoende kennis van stoommachines. Al die personen, in rang boven het scheepsvolk, moeten dus speciale bekwaamheden tot het volbrengen van hunne dienst bezitten, waaruit reeds van zelf volgt, dat daartoe een vast personeel in O. I. moet opgeleid en aangehouden worden.

Dat personeel zal dan toch wel met eenige rangschikking dienen georganiseerd te worden, en billijkerwijze zal men hun de titulatuur moeten toekennen van Officieren en onder-Officieren bij de Koloniale Marine; want als men gewoon is den gezagvoerder van een koopvaardijschip Kapitein te noemen en zijne stuurlieden als zijne Officieren aan te duiden, dan zal men het personeel, gesteld over de equipaadje van een vaartuig, behoorende tot den Staat, en daarenboven gewapend met geschut en handwapenen, om daarmede tegen de vijanden van het Indische bestuur te ageren, diezelfde titulatuur niet mogen onthouden, waarmede men de rangen aan boord van een oorlogschip onderscheidt. Immers het charter en de wapening van het vaartuig, voor de Indische Marine bestemd, moet, gelijk beweerd wordt, de capaciteit bezitten om in oorlogstijd tot Z. M. kapers gebruikt te kunnen worden, en *dan* vooral moeten (volgens het vredestractaat van April 1856, door het volkenregt gewettigd), die kaperschepen aangevoerd worden door officieren in staats- of gouvernements-dienst,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

welke duidelijk als zoodanig bekend staan. Welke waardigheid men nu aan die Koloniale Officieren zou willen toekennen, al ware het beneden die der Officieren van de Nederlandsche Marine, men zal toch altijd hunne waarde en hunnen rang van te veel gewigt achten, om niet te verlangen dat hun personeel uit Nederlanders besta. En welke klasse van Nederlanders kunnen nu voor het personeel der Officieren bij de Koloniale Marine opgeleid worden? Jongelingen uit den hoogeren stand, die ter zee willen dienen, verlangen wél hunne carrière te maken bij de Nederlandsche Marine, die schepen eskadersgewijs als strijders naar Oost-Indië of naar elders zendt, doch niet bij de Koloniale Marine, uitsluitend bestemd om met kleinere vaartuigen rond te kruissen langs de kusten en stranden van den Archipel, en te varen op de rivieren en andere binnenwaters of daarop gestationneerd te blijven, en alzoo eene afmattende dienst door te staan. Voor jongelingen uit dien stand, die men, wegens hun verdorven aard, tot niets deugdelijks heeft kunnen opleiden, en, om er zich van te kunnen ontdoen, ten laatste het zeegat uitwenscht, doch niet geplaatst kan krijgen op het Instituut der Marine, — voor die zal men welligt de Koloniale Marine in het oog kunnen hebben, als laatste middel om niet op eene onteerende wijze van hen ontslagen te worden. Doch wij moeten ten hoogste afraden om zoodanige personen van ouders, hoewel tot den meest aanzienlijken stand behoorende, immer voor de Koloniale Marine op te nemen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Wij zullen de gronden van dit ons zoo ernstig afraden straks doen voorkomen.

Als het dus onwaarschijnlijk is, dat men uit den hoogeren stand geschikte jongelingen zal vinden, die voor de Koloniale Marine opgeleid kunnen worden, dan zal men, om bij Nederlanders te blijven, tot eene andere klasse moeten afdalen, doch niet lager dan die van den gegoeden burger- en van den eerzamen ambachtsstand. Bij deze vindt men dikwijls zonen, bezield met echt Vaderlandsche deugden, die hunnen schooltijd leerzaam en ijverig hebben doorgebragt en daarom reeds ter markt kunnen komen met eenige wetenschap, dienstig om voor eene militaire Marine opgeleid te worden. Willemsoord kunnen de ouders niet bekostigen, en toch, de jongen wil niet, hetzij op het kantoor òf in den winkel òf aan de werkplaats zijnen weg door het leven maken, maar ter zee dienen. Dezulken mogen wij wenschen dat ten allen tijde voor de Marine worden opgeleid.

Eenmaal aangenomen, dat bij de Koloniale Marine een vast korps Officieren zal bestaan, dan is het natuurlijk, dat dusdanige jongelingen, als laatst aangeduid zijn, ook ambitie zullen gevoelen, om daarbij in rang op te klimmen en in hunne waarde erkend te worden naar de mérites, waarvan zij zich zelve bewust zijn. Ziedaar dan weder kwetsbare verhoudingen tusschen de Nederlandsche en de Indische Marine, en die de zoo hoogst noodzakelijke overeenstemming moeijelijk, ja, onmogelijk zouden maken.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Officieren bij de Koloniale Marine, welke jaren achtereen, zonder dat het klimaat der tropische gewesten hen heeft kunnen deren, zonder door de ongemakken bij de dienst ontmoedigd of afgemat te zijn geworden, in rang zijn opgeklommen en welligt wegens hunne verdienstelijke wapenfeiten met eereteekens zijn voorzien, deze zullen natuurlijk bij het Indisch bestuur, maar toch ook elders, aangeschreven staan als Officieren, in welker verwachting men zich niet teleurgesteld zal zien, wanneer aan hen eenige missie, zoo wel politieke en administrative, als krijgskundige ter zee wordt opgedragen. Daardoor zal weldra weder bij het Indisch bestuur, doch wel het eerst bij de onderbesturen, het begrip ontstaan, dat men vele zaken beter door de Indische Marine dan door de Nederlandsche kan afdoen; dat de Indische Marine, meer bekend met de Indische bevolking van den Archipel, met de taal enz., daarbij met minder beweging en meer doeltreffend te werk gaat, dat men met haar zich beter kan verstaan en meer overeenstemmend kan handelen. En wat zou niet al meer — zoo geheel vreemd niet aan de waarheid en de ondervinding — aanleiding kunnen geven, dat de Officieren der Nederlandsche Marine miskend werden, en dat het vertrouwen, hetwelk men thans in onze Marine stelt, bij de Nederlandsche natie verminderde? Onze Officieren verlangen eene meerdere uitbreiding van de Nederlandsche zeemagt; doch zij moeten ten eenenmale het denkbeeld laten varen, dat daartoe zal

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL

overgegaan worden, wanneer weder de Nederlandsche Marine afgescheiden is van eene op nieuw georganiseerde Indische gewapende Zeemagt. Wij meenen het strijdige, dat daarin gelegen is, door het volgende nader te kunnen verklaren:

Zeemogendheden van den 1^{en} rang vinden zich in de noodzakelijkheid steeds eene formidable Marine georganiseerd te houden, deels om hun gezag tegenover andere mogendheden van gelijken rang te handhaven, deels om hun overwigt op mindere te behouden. Zij worden niet zelden gedrongen, bij het volharden in hun politiek stelsel, hunne diplomatische zendingen door eene vloot van wél gewapende bodems te doen geleiden. Zulke mogendheden moeten vloten uitzenden naar verschillende gewesten van den aardbol, om ontzag te verwekken tegen schennis van volkenregten en tractaten; en eindelijk, om aanslagen tegen het groot politiek belang te kunnen afweren, deze door bedreigingen te beletten en des noods door geweld magteloos te maken. — Al die bemoeijingen moeten groote zeemogendheden dikwijls tegen wil en dank volhouden, tegelijk met groote inspanning bij hunne diplomatie en veelal bezwarende geldelijke opofferingen voor de natie. Het is waar, de gevolgen daarvan brengen soms schitterende wapenfeiten ter zee mede, welke zeemogendheden van minderen rang, die buiten alle zulke aangelegenheden blijven, nimmer kunnen ten deel vallen; waarom het beweren van sommige onzer zeer gezèleerde Officieren niet zonder grond is, „dat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

het een voorregt is bij eene groote zeemogendheid te dienen." Doch zij, die dit beweren, zien voorbij de voorkomende geschikte gelegenheden bij die groote mogendheden, om een groot gedeelte van die ontzaggelijke vloten weder te ontwapenen, waarmede dikwijls niet lang gedraald wordt, en waardoor eene menigte van Officieren op non-activiteit geraken, die aldus jaren lang blijven rondwandelen, zonder hoop op bevordering bij hun korps. Er hebben zoodanige tijden voor de Engelsche Marine bestaan, die menig Zee-Officier ten laatste zijn geduld deed verliezen met het loopen in eens anders weg (Idling in an other man's way), zoo als zij zich uitdrukten, waarom velen hunner zich aanboden ter koopvaart, bij de paketdienst, of ook wel voor „*the company service*." Ook in zulke omstandigheden hebben Officieren van de Nederlandsche Marine verkeerd, toen de behoefte tot het van Holland uitrusten van oorlogsbodems veel minder geoordeeld werd, wegens het aanzien, hetwelk reeds de Koloniale Marine had erlangd. Haar personeel bevatte toen Officieren zelfs tot den rang van Kapitein ter Zee. Behalve het wachtschip voor Batavia en dat voor Sourabaya, hield zij vijf driemastschepen in de vaart, als: het linieschip *de Nassau*, tot hulk gemaakt en voorzien van eene batterij van 30-ponders; de korvetten *de Iris* en *de Venus*, *de Zwaluw* en *de Dispatch* (de twee laatsten van de Engelschen aangekocht), benevens eenige brikken en schoeners, behalve de overige kleine vaartuigen, tot hare gewapende magt. En

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

mogelijk werd het daarom te dier tijd niet noodzakelijk geoordeeld, aan de Nederlandsche Marine eene meerdere uitbreiding te geven.

Toen nu later de Koloniale Marine bij de Nederlandsche werd ingelijfd, kwam er weder een ruimer veld van meer gewaardeerde dienstbetrekkingen open voor de Nederlandsche Officieren, en zij, die reeds vele jaren in den rang van Luitenant 1e klasse en Luitenant 2e klasse gediend hadden, aanvaardden het kommandement over de schepen en vaartuigen, vroeger tot de Koloniale en thans tot de Nederlandsche Marine behoorende. Velen hebben daarmede de lauweren behaald, waarvan thans mogelijk nog eenigen de teekenen op hunne borst dragen. Zal men nu weder eene Oost-Indische Marine daarstellen, die zich welligt meer in aanzien en magt zal verheffen, dan waartoe zij vroeger gekomen was? want de geest des tijds brengt het mede, dat elkeen, meer dan vroeger, geneigd is zich boven zijnen stand te verheffen, — en waarom dus ook niet de eenmaal weder gecreëerde Indische Marine?

De Officieren van de Nederlandsche Marine wenschen over het algemeen onze Marine hooger opgevoerd te zien; doch wat zal dan hare taak zijn, als zij slechts eskadersgewijs vaart, en zich in de Indiën geene omstandigheden voordoen, waarbij juist hare strijders te pas kunnen komen. — Wij gelooven niet, dat het onze Nederlandsche Zee-Officieren op den duur welgevallig zou zijn, toeschouwers te blijven bij die zoogenaamde inwendige politie-ope-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ratiën, door de Indische Zeemagt uit te voeren, en die toch zelden anders, dan door beleid en moed volbragt kunnen worden, waarom de gunstige resultaten dan ook altoos tot lof en eer van het daartoe dienende personeel moeten strekken. Daarom herhalen wij: laat er nimmer in O. I. eene Zeemagt, afgescheiden van de Ned. Marine, bestaan.

Men heeft wel eens beweerd, dat groote mogendheden, wanneer zij in oorlog komen, minder onverschillig zouden denken omtrent eene alliantie met Nederland, wanneer wij eene Marine bezaten, die door een tal van wèl gewapende oorlogschepen, geoefende Officieren en volledige bemanning, een groot overwigt zou kunnen daarstellen aan den kant, waarmede zij verbonden was. Wij willen dit niet tegenspreken, want de geschiedenis leert ons zulks, hoofdzakelijk in den tijd der regering van Koningin ANNA van Engeland. Menig schitterend resultaat heeft de Engelsche vloot toen bevochten, omdat zij gesecondeerd werd door de Nederlandsche, toen Staatsche Zeevloot genaamd; maar ook die feiten leveren bewijzen van de weinige voldoening, welke Holland toen ter tijd gehad heeft voor de offers van uitrusting dier vloten en verlies van kundige en bekwame Officieren en manschappen, ten beste van zijne bondgenooten, de Engelschen. Men leze dienaangaande de geschiedenis van het Nederlandsche Zeewezen, door Mr. J. C. DE JONGE, 4e deel, 3e stuk, blz. 300, waar hij van de ondankbaarheid der Britten gewaagt. Daarom kan, naar ons inzien, de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

vraag: of het wel in ons belang zijn zal, dat de Nederlandsche Marine, op welke wijze ook, immer gewikkeld worde in de oorlogen ter zee der groote mogendheden, niet onwankelbaar toestemmend beantwoord worden.

De oorlog, welke de Engelschen tegen het in opstand gekomen Hindostan hebben moeten voeren, heeft welligt aanleiding gegeven, dat aan onze Oost-Indische landmagt in den laatsten tijd meer dan gewone versterking is toegezonden. Om gelijke reden is misschien het aldaar gestationneerde getal oorlogschepen vermeerderd geweest, — eene voorzorg, om in O. I. rust en orde te handhaven, welke onze natie gewis met welgevallen zal opgemerkt hebben, dewijl het genoeg bekend is, welken invloed reeds van ouds de Mohammedaansche priesters op de vorsten van hun geloof in den Indischen Archipel kunnen uitoefenen, en dat hunne missiën van Mekka bij die vorsten dikwijls onrustbarende gevolgen voor het Nederlandsch-Indisch bestuur opleverden. Evenwel zeer gelukkig heeft men in onze Indische bezittingen niet kunnen ontwaren, dat die geest van opstand, welke thans de volken van Bengalen bezielt, ook in den Aziatischen Archipel eenige zucht tot onrustbarend verzet tegen het Nederlandsche gezag had doen op komen [1]). Gevolgelijk kunnen misschien de naar O. I. gezondene vermeerderde strijd-

1) Ten ware, (waarvoor Nederland behoed moge blijven!) de onlusten op Sumatra en op Java, waarvan de nieuwsbladen thans melding maken, daarvan eenig verschijnsel opleverden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

krachten van onze vloot, wel voor een gedeelte werkeloos zijn gebleven, waardoor in de nabijheid van China eene reserve van navale magt aanwezig bleef, die, gewis veel hulp had kunnen aanbrengen bij den vereischten krachtigen dwang, welke de Engelsche Marine verpligt is geweest op meer dan één terrein van oorlog jegens de Chinezen voortdurend te handhaven. Maar hoezeer de strijdkrachten van Engeland, zoowel te water als te land, te gelijkertijd oók ingespannen bleven tot het dempen van den ernstigen opstand in Bengalen, het schijnt nogtans geene behoefte te hebben gevoeld, om tegen China de in de nabijheid aanwezige hulp van zijn oudsten bondgenoot, zooals het Holland gelieft te noemen, in te roepen. Hunne expeditiën tot versterking hunner zeemagt kwamen steeds geregeld van het verafgelegen Groot-Brittannië opzetten.

Engeland heeft, zoo veel wij weten, niet het geringste blijk van eenig verlangen te kennen gegeven, dat ook Holland deel name aan den oorlog tegen China. Was er van hunnen kant eenige aanvraag geweest, om met onze in O. I. aanwezige beschikbare oorlogschepen de strijdmagt tegen China te versterken, wij gelooven, dat het ditmaal in het belang van Nederland ware geweest, die aanvraag zoo ruim mogelijk te beantwoorden. Immers, hadden onze oorlogschepen deel mogen nemen aan de krijgsoperatiën in de wateren van China, waarmede de thans bestaande vrede met China bevochten is, wij zouden eenig regt hebben op het aandeel der voor-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

deelen, die de Europesche magten daarmede behaald hebben. Thans zal de handel en de scheepvaart van ons Vaderland, zonder eenige aanspraak van regt, zich moeten tevreden stellen met de al dan niet, zelfs gedeeltelijke, vergunning, welke Engeland haar zal gelieven toe te kennen in het gebruik maken van de voorregten welke China bij vredestractaat heeft moeten toestaan.

Wij meenen in dat alles eene les te zien, om niet onwankelbaar te gelooven, dat de meerdere uitbreiding onzer Zeemagt juist noodzakelijk is om daarmede in tijd van oorlog de eene of andere partij, naar dat ons politiek belang zulks medebrengt, te seconderen. Zoo wij daartoe te eeniger tijd aangezocht worden, betwijfelen wij of het immer zijn zal bij gelegenheden als die, welke zich voorgedaan hebben met den laatsten Chineschen oorlog; doch wij betwijfelen niet of het geschieden zou bij gelegenheden als die van den jare 1704, toen Gibraltar door de vereenigde Staatsche en Engelsche vloten van de Spanjaarden veroverd werd.

Welke nieuwe politieke toestanden er door den tijd kunnen ontstaan, kan men niet vooraf weten, en dus daarvoor geene berekeningen maken. Doch naar de thans bestaande zouden wij de Nederlandsche zee-officieren durven afraden zich voor het tegenwoordige illusiën te maken van eenige kans die zij zouden hebben, om gecombineerd met de navale magt van eene of andere zeemogendheid in zee tegenover eene vijandelijke vloot te komen. Zij

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

moeten het uitzigt, om zich als zee-officier te kunnen onderscheiden voor als nog bepalen bij het werkdadige, dat voor onze Marine te verrigten valt, naar de bestaande politieke aangelegenheden van Nederland.

In waarheid is die taak zoo gering niet, in vergelijking van de taak, welke zeemogendheden van den eersten rang te vervullen hebben. De Engelsche Marine vertoont zich in grooter magt over den geheelen, voor haar toegankelijken, bevaarbaren aardbol. Ook onze Marine wordt daar overal somwijlen gezien. In Oost-Indië is de eene navale krijgsoperatie naauwelijks afgeloopen, of andere doen zich weder op, en van al die krijgsoperatiën mogen wij de resultaten gerustelijk overstellen tegen die, welke in latere tijden door de zoo formidable magt der groote mogendheden ter zee verkregen zijn. Welke resultaten heeft de Engelsche en Fransche strijd magt in de Oostzee, en welke resultaten hebben de gecombineerde strijdbare Engelsche, Fransche en Turksche krachten in de Zwarte Zee opgeleverd? Zeker geene zoodanige, die de onze, in Oost-Indië behaald, overtreffen, als men de evenredigheid der krijgsmagt en der feiten in acht neemt, en dus bedenkt wat de Nederlandsche Marine, met welligt slechts een tiende der strijdmagt, heeft volbragt. Daarom! is onze Marine, in vergelijking van die der groote zeemogendheden, klein, zij is te meer krachtig in dwang en wil van uitvoering. Dit getuigen de uitkomsten van de onlangs plaats gehad hebbende expeditie op de Djambie-rivier, den 7 September 1858.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Deze laatste, door de Nederlandsche Marine volbragte schitterende operatie, levert een nieuw bewijs van de gewigtige en vereerende taak, welke zij in Oost-Indië naar de thans bestaande verordening te volvoeren heeft. Zij leverde ook een nieuw bewijs, dat de kameraadschappelijke band tusschen de zee-officieren, alsmede tusschen deze en de officieren der landmagt, niet verloren was geraakt.

Dat men die banden niet verbreke door, in welke verhouding ook, weder eene Indische Marine daar te stellen; wij vreezen, dat de Nederlandsche Marine daardoor tot eenen staat van werkeloosheid zou gebragt worden, die den officier, welke met lust en ijver zijn Vorst en Vaderland dient, weldra hinderlijk zou worden.

De natie stelt hoogen prijs op hare Marine, doch men houde wel in 't oog, dat die belangstelling voor een groot deel gegrond is op de verwachting, dat onze Marine in Oost- en West-Indië, het Nederlandsch Gouvernements-gezag niet alleen zal handhaven, doch ook Hollands belangen in die koloniën, zoover de navale magt daartoe dienen kan, zal bewaken en beschermen. Dat is de roeping van de Nederlandsche Marine, en zij kan bij hare tegenwoordige zamenstelling daaraan beantwoorden. Wij deelen niet den twijfel, deswege onlangs kenbaar gemaakt met de bewering, „dat het meer dan tijd is om haar eene zoodanige zamenstelling te geven."

Wij moeten terugkomen op het personeel, hetwelk men tot officieren voor de Koloniale Marine

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zou willen opleiden. Van de geboren Nederlanders kozen wij daartoe, gelijk wij hiervoren gezegd hebben, jongelingen uit den gegoeden burger- en ambachtsstand; maar zal Holland voortdurend een voldoend getal dier jongelingen kunnen opleveren, die, behalve de geschiktheid te bezitten, ook den lust gevoelen om bij de Koloniale Marine te dienen?

Hoorden wij onlangs nog beweren, dat de dienst in O. I. voor onze zee-officieren afmattend was, en zelfs de tijd van drie jaren als een te lange duur geacht kon worden, om in O. I. aan boord te verblijven; welke constitutie moeten dan wel de Hollandsche jongelingen bezitten, bestemd om opgeleid te worden voor eene Indische Marine, waarin zij voortdurend dienstpligtig moeten blijven, en met welker bodems zij eenige jaren achtereen varen moeten en station houden op de meest ongezonde vaarwaters, kreeken en rivieren. Dus, behalve de vereischten, dat de jongeling de geschiktheid en lust bezitte om voor de Koloniale Marine opgeleid te worden, zal hij dan ook zulk een gelukkig physiek dienen te hebben, dat hij niet gedeerd kan worden in zijne gezondheid bij een langdurig verblijf op kleine vaartuigen in O. I., en niet afgemat kan worden door de vermoeijenissen van de dienst langs stranden, in kreeken en op rivieren. Gesteld nu ook, dat er bij de oprigting uit dien stand, welken wij bedoelden, een genoegzaam aantal bruikbare jongelingen, voor meergezegde betrekking bij de O. I. Marine, kon gevonden worden, en dat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

hun ligchaamsgestel ook voor langen duur weêrstand zou kunnen bieden aan de luchtgesteldheid der tropische gewesten en aan de afmattende dienst, — dezelfde natuurlijke verschijnselen zal men toch ook bij hen ontwaren, zooals men vroeger bij het personeel der officieren in de Koloniale Marine heeft kunnen waarnemen: dat ook zij ten laatste versleten geraakten; dat men hen, die gedurende hunne dienst niet succombeerden, op pensioen moest stellen, en zoo doende het personeel der officieren door een nieuw vervangen. Zal men nu voor die wederaanvulling steeds een voldoend getal, als vroeger is gezegd, geschikt geoordeelde jongelingen, geboren Nederlanders, zien aankomen? — Wij gelooven dit niet.

Men zou, zoo vreezen wij, om het corps officieren voor de Koloniale Marine voltallig te houden, gedrongen worden personen te engageren, voor de Marine wel bekwaam, maar om andere redenen toch niet te betrouwen.

Wat de Nederlanders betreft, men zou welligt minder naauwziende worden, en verdorvene jonge lieden van fatsoenlijke ouders opnemen, welke hunne familie, om schade of oneer te voorkomen, verwijderen wil, zoo als wij hierboven hebben aangeduid. Men vindt er daaronder, die het aan talenten niet ontbreekt; doch juist deze zouden zeer gemakkelijk alle dierbare banden aan hun vaderland afsnijden, om zich, soms met vermetel en onverschrokken beleid, eenen weg te banen, ten koste

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van het belang der Koloniën. In de vroegere Koloniale Marine zijn ook voorbeelden voorgekomen van lieden, die de hun toevertrouwde bodems gebruikten om hunne hebzucht te bevredigen, in plaats van gouvernements-dienstpligten te vervullen. Wij kunnen niet genoeg afraden, door het ligtvaardig opnemen van personen bij eene Koloniale Marine, zich op nieuw aan misbruiken bloot te stellen.

Doch meer nog zou men in verzoeking komen om vreemdelingen daarvoor in dienst te nemen. Het laat zich wel denken, dat spoedig van vele kanten uit den vreemde personen zich zouden aanbieden, voorzien van voldoende aanbeveling voor het vak der Marine, om in O. I., hun aan te nemen nieuw vaderland, hunne fortuin te beproeven, en het valt niet te loochenen, dat de vroegere O. I. Compagnie, en ook het Koloniaal bestuur in latere tijden, na de overname der Kolonie in 1816, van zulke personen goed gediend is geweest, en velen van hen zich als trouwhartige en deugdelijk gezèleerde officieren betoond hebben. En toch moeten wij, naar de ervaring van dien tijd, ten ernstigste waarschuwen tegen het toebetrouwen van vaartuigen der Koloniale Marine aan vreemde officieren.

Men stelle zich niet voor, dat de vreemden, welke met zooveel bekwaamheid en moed in de Koloniën fortuin zoeken, uitsluitend gezind zijn de regering, die hen in dienst neemt, te dienen. Zij zijn, wanneer de kans gunstig schijnt, evenzeer gereed het omgekeerde te doen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Toen de Spaansche Koloniën in Amerika zich vrij verklaarden, was de regering niet in de gelegenheid hare Marine door vreemdelingen met bekwaamheid en moed voorzien, te versterken; maar mannen als de Admiraal Lord COCRANE en de Admiraal BROWN boden zich bij de insurgenten aan, om de pogingen der Spaansche Marine, die aan de kroon getrouw bleef, te doen mislukken. En hoe vele Fransche en Engelsche avonturiers, waaronder zelfs officieren van hoogen rang, hebben niet bij gelegenheid van die worsteling voor de opgestane Koloniën gestreden?

Het is bekend, dat zelfs velen van die vermetele avonturiers, welke zich te Harderwijk als gemeen soldaat voor Nederlandsch Oost-Indië kwamen engageren, hoewel ze in hun land reeds als officieren gediend hadden, geen ander doel hadden, dan om zich in zee van het schip, dat hen overbragt, meester te maken, „par le feu, le fer ou le poison," zoo als hunne leus was, en het als dan naar de Zuid-Amerikaansche insurgenten te voeren, bij wien zij een nieuw vaderland zochten.

Het is waar, hun voornemen, daadwerkelijk beproefd, is gelukkig telkens verijdeld geworden; doch somtijds ook niet, dan nadat men hen in eenen bloedigen strijd of worsteling, aan boord van het schip waarop zij zich bevonden, verslagen, en bij die gelegenheid tevens ondervonden had, waartoe zulke mannen, met den wil: „mort ou victoire" bezield, in staat waren.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Dat de regering bij het opnemen van vreemdelingen in de koloniale krijgsmagt met groote omzigtigheid behoort te werk te gaan, wordt dikwijls niet genoeg erkend. Er zijn gevaren aan verbonden, die velen niet vermoeden, omdat zij gelukkig tot nog toe geene slimme verschijnselen hebben opgeleverd.

Door een hoog geplaatst civiel-, tevens militair, ambtenaar in O. I., werd eens aan tafel, in bijzijn van andere officieren tot het Koloniaal leger behoorende, een discours gevoerd, ongeveer op het navolgende nederkomende: „Holland is voor de Kolonie een last, wij konden zeer goed buiten Holland bestaan" — verder: „wat zou beletten, dat men zich op Sumatra van Holland onafhankelijk verklaarde?" — „Dat zou de Marine beletten," was het antwoord. Waarop de spreker spottend vervolgde: „Men kon dadelijk alle havens openzetten voor iedere natie; Sumatra heeft producten, waarvoor men genoeg geld zou kunnen bekomen om eene militaire magt te betalen, die van alle kanten zou komen toe snellen."

Dit is niet het eenige voorbeeld, dat ons ter kennis kwam, en ons de overtuiging gaf, dat zelfs bij vreemde officieren van hoogeren rang in onze dienst, somtijds zonderlinge denkbeelden opkomen.

Voor het oogenblik is daarin niets onrustbarends gelegen, doch bij de Nederlandsche natie behooren zulke denkbeelden, alsof ze van geene beduidenis waren, niet onopgemerkt te blijven.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Men houde in het oog, dat voor de Kolonie gevaarlijke elementen, als die waarvan wij gewaagden, bij vreemdelingen verscholen kunnen blijven en onder hen tot zulk eene uitgebreidheid geraken, dat zij eindelijk niet dan met groote krachtsinspanning weder te beteugelen of te verdelgen zijn. Wanneer men acht slaat op het aantal vreemdelingen, dat zich dagelijks bij de Koloniale militairen engageert en van Harderwijk naar Oost-Indië getransporteerd wordt, dan zal het Nederlandsch en Indisch bestuur oplettend moeten zijn omtrent het aanwezig zijn of ontstaan van schadelijke elementen. Bestond er nu bovendien eene Koloniale Marine, waarop men eveneens, om ze voltallig te houden, vreemde officieren toeliet, wij zouden beducht zijn, dat te eeniger tijd daaruit groot gevaar zoude kunnen ontstaan. Doch hebben wij slechts ééne Marine, en waakt deze zoowel voor de Kolonien als voor het moederland, dan mogen wij vertrouwen, dat beider belangen het best gewaarborgd zijn. Zij, die met strijders het Nederlands gouvernements-gezag in O. I. handhaaft, moet tevens hare officieren verspreid houden over den geheelen Ned. O. I. Archipel, zoowel tot behoud der gehoorzaamheid van de Indische volken, als tot bevordering van rust en orde; daarin ook bestaat de zoogenaamde inwendige politie. Daarom moeten zoowel kleine als groote vaartuigen, behoorende tot de aanwezige navale gewapende magt in O. I., niet dan door een personeel van Nederlandsche zee-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

officieren gekommandeerd, en, zoo veel mogelijk, met Hollandsch zeevolk bemand worden. Wij houden het volstrekt voor noodzakelijk, dat op alle bevaarbare wateren van den Ned. O. I. Archipel, zoowel langs de stranden als in de kreeken en op de rivieren, gewapende vaartuigen verschijnen, welke gekommandeerd worden door officieren tot de Nederlandsche Marine behoorende. Zij alleen moeten het gezag over de wateren tot in de diepste schuilhoeken van den Indischen Archipel, zoowel namens het Nederlandsch als het Indisch bestuur, uitoefenen. Het is waar, deze taak gaat gepaard met groote vermoeijenissen en afmattende diensten; doch daarom te eer staat zij gelijk met de taak, welke officieren, dienende bij zeemogendheden van den 1^{en} rang, is opgelegd.

Het zal te bezien staan, of men in de O. I. Britsche bezittingen, nu zij onder het bestuur van de kroon van Engeland gekomen zijn, eene Koloniale Marine voor de wateren van Bengalen enz., zal oprigten. Wij betwijfelen dit zeer, wijl reeds sedert lang bij hen de zoogenaamde *Bombay-navy* is opgeheven, en wij gelooven, dat de Europesche Marine steeds met de dienst over alle wateren in de Britsche Kolonien of overzeësche gewesten belast zal blijven.

Wij gelooven daarenboven, dat die Britsche Marine, gelijk zij reeds in de wateren van China bestaat, even goed uit kleine als uit groote oorlogsvaartuigen zal zamengesteld zijn, en dat de eersten ver-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

spreid zullen liggen over wateren, die door diepgaande schepen niet bevaren kunnen worden.

Daarom heeft het ons ten uiterste bevreemd, in een onlangs verschenen geschrift te lezen: „Wan„neer de Nederlandsche Marine zonder eskader, op „kleine vaartuigen door den Indischen Archipel „verspreid, moet blijven voortkwijnen, dan ware „het beter geen millioenen aan eene Marine ten „koste te leggen, waarvan wij niet dan schande „en oneer zouden kunnen inoogsten."

Deze woorden zijn, zoo wij vertrouwen, den schrijver zonder ernstig nadenken uit de pen gevloeid. De voorbeelden van gewigtige expeditiën, en de eervolle wapenfeiten daarbij door de zeemagt met kleine vaartuigen volbragt, zijn zoo menigvuldig, dat noodwendig de opmerkzaamheid en belangstelling daarop moet gevestigd worden. Het laatste berigt [1]), dat ons, terwijl wij dit schrijven, in handen komt, levert weder een treffend bewijs op van ons beweren, dat de Marine van Nederland

---

1) De Amsterdamsche courant van 2 en 3 Januarij ll. vermeldt het volgende:

»Volgens een' partikulieren brief, gedagteekend Rionw, 13 Nov. 1858, van zeer geloofwaardige zijde ontvangen, is door eene expeditie, onder bevel van den Luitenant ter Zee 1e kl., A. J. KROEF, bestaande uit Z. M. schepen *Soembing*, *Haai* en *Padang*, op den 9 Nov. te Rètèh eene luisterrijke overwinning behaald. De versterkte bentings van den Panglima bezaar, die den nieuwen sultan van Linga niet erkennen wilde, zijn bestormd en ingenomen, het vijandelijke opperhoofd gesneuveld, zeer vele oproerigen gedood, 23 stukken geschut van 12, 8 en 6 pond en 25 metalen lilas veroverd. De moed, de volharding en het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

wél, en, nog even als vroeger, aan hare roeping beantwoordt.

Ontneemt men nu aan onze zee-officieren, door het weder in 't leven roepen eener Indische Marine, dat gedeelte hunner taak, waardoor zij in de gelegenheid kunnen komen om zich te onderscheiden, gelijk de genoemde Luitenants ter Zee op den 9 Nov. ll. te Rètéh; welke dienstpligten zullen hun dan overblijven, waardoor zij daden kunnen verrigten, die den steeds bestaanden roem van de Nederlandsche Marine zal blijven handhaven, en waardoor zij bij alle mogendheden, en vooral bij die ter zee van den 1^{en} rang, in zulk eene hooge achting staat, namelijk, dat de Nederlandsche Marine, hoewel uit eene inferieure magt bestaande, krachtig in houding van gezag en in uitvoering van wil is. Wij weten in waarheid daartoe geene andere

---

beleid van den Luitenant ter zee 1^{e} kl., A. J. KROEF worden daarbij hoog geroemd. Ook de overige Officieren, waarvan genoemd worden de Luitenants ter Zee 2de kl., K. C. BUNNIK, W. J. SCHOLTEN VAN ASCHAT, Jhr. G. A. TINDAL en L. F. H. TUCKERMAN, hadden zich uitmuntend gedragen, en door hun voorbeeld de onderofficieren en matrozen tot de hoogste geestdrift en moedsbetooning opgevoerd. De geheele magt was sterk geweest 30 man van de *Soembing*, 30 van de *Padang* en 40 van de *Haai*. 25 soldaten van het garnizoen van Riouw, 60 Boeginezen en 200 Maleijers; deze laatsten voerden niets uit dan in de verte schreeuwen. Onze brave schepelingen telden 17 gekwetsten, waarvan 4 overleden zijn. De Luitenant ter Zee. SCHOLTEN VAN ASCHAT was door een steek met eene kris in het been ligt gewond. De brief vloeit over in den lof van het uitmuntend gedrag der Officieren en schepelingen. (*Dagbl. van 's Gr.*)."

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dienstpligten aan te wijzen, althans niet in den politieken toestand, zoo als die over den geheelen aardbol thans bestaat en ook schijnt gewaarborgd te zijn.

De Nederlandsche Marine late zich van hare dienstpligten in O. I. niets ontnemen, — ze zijn haar door Vorst en Vaderland toevertrouwd. Nederland beseft dat daardoor het behoud der Koloniën gewaarborgd wordt, die met de welvaart en het volksbestaan onafscheidelijk verbonden zijn. Laten onze Zee-Officieren indachtig zijn, tot welk eene onbeduidende verhouding de weleer zoo formidable Spaansche en Portugesche Marines vervallen zijn, sedert die Staten hunne uitgebreide overzeesche bezittingen verloren hebben. En wat is er sedert den Engelschen oorlog, tijdens NAPOLEON I, van de Deensche vloot geworden, die zich weleer ter zee zoo dapper vertoond heeft? — Het is inderdaad treffend om aan te zien, dat het overschot der scheepsmagt van een zoo manhaftig volk ter zee, thans opgelegd onttakeld ligt in het bassin *Flaadens Leie*, bij *Nyholm*, te Koppenhagen, een uitgebreid, volledig en prachtig etablissement voor aanbouw en uitrusting van oorlogsschepen, en waar men thans bijna geene bedrijvigheid ontwaardt. En hoe zelden passeren Deensche oorlogsschepen het Britsche kanaal? — Zulks altemaal, om de natuurlijke rede, dat Denemarken, behalve de eilanden St. Croix in de West-Indiën, geene bezittingen in de tropische gewesten te beschermen heeft. Is dit laatste niet evenzoo het geval met Zweden? De politieke toe-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

stand van Europa geeft aan deze staten geene aanleiding eene active zeemagt uit te rusten, en de zee-officieren zijn dus van een gewenschten werkkring beroofd.

Dat onze zee-officieren zich het lot hunner krijgskameraden bij de Marine van genoemde mogendheden voor oogen stellen. Dat zij zich van hunne dienstpligten in O. I. niets laten ontnemen, en vooral zich niet laten ontmoedigen, wanneer ook al die dienstpligten hun afmattend en vervelend voorkomen; want waarlijk, hunne taak zal, door de werkeloos blijvende officieren van evengenoemde vreemde staten, eerder met afgunst dan met onverschilligheid worden gadegeslagen.

De slotsom onzer beschouwingen is dus, dat het zeer onraadzaam zoude zijn, om weder eene gewapende zeemagt (in welken inferieuren zin ook) in Oost-Indië, afgescheiden van de Nederlandsche Marine, daar te stellen.

Het zou, naar onze overtuiging, noodlottig zijn voor het Vaderland en tegelijk verderfelijk voor de Nederlandsche Marine zelve. Voor deze willen wij nog opmerkzaam maken op een onderwerp, waarin door de zee-officieren te regt zoo groot belang gesteld wordt. Wij bedoelen den kameraadschappelijken band, zoo noodig tot instandhouding van lust en ijver voor het vak. Hoewel onze officieren niet dikwijls zullen geroepen worden, om, met groote schepen, als strijders gewapend, eskadersgewijs rond te varen, zoo zal juist bij hen voortdurend die kameraadschap

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van echt allooi bestaan, welke men verwachten kan bij officieren, die vermoeijenissen, afmatting en ontbering, kortom alles gezamenlijk moeten deelen bij krijgs- en andere gewigtige operatiën, welke de expeditiën in den Indischen Archipel kunnen opleveren. Omtrent dien kameraadschappelijken band, waarvan men zich bij het eskaderleven op groote strijders zulk eene illusie maakt, vrage men de officieren, die onder de regering van NAPOLEON I gediend hebben op de Fransche vloten van Toulon of Brest. Egoïsme, afgunst en intrigue, zoowel tusschen de officieren onderling als tusschen den Kommandant en zijn État-major, kon men op vele oorlogschepen opmerken; zoodat menigeen dier bodems met den scheldnaam van *Galère* werd aangeduid. Waaruit kwam die ongelukkige geest van hatelijkheden tusschen kommandant en officieren en ook tusschen dezen voort? Meerendeels, omdat die eskaders te werkeloos bleven. Dikwijls werd dienaangaande gewezen op de Engelsche Marine, waarbij de kommandanten en officieren meer in vriendschappelijke kameraadschap leefden. Doch die Marine was ook steeds in eene bedrijvigheid, die bij hen de door hen zoo hoog gewaardeerde „feeling of duty" opwekte. Kameraadschap tusschen zee-officieren, van echt allooi voor het welzijn van de dienst, kan er niet bestaan zonder die algemeene „feeling of duty," (gevoel van pligt) waaraan de Engelschen zoo zeer hechten en welke hunne kracht ter zee uitmaakte, en dat gevoel van pligt, wanneer ook al eenig krijgsman

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

daaraan vreemd moge zijn, zal zich al dadelijk in zijne borst verheffen bij het bedrijven van gemeenschappelijke daden, als welke wij bedoelden. Juist in de Koloniën, *niet* in Europa, is het veld voor onze Marine, om te handelen en de dankbaarheid van landgenooten te verwerven voor groote bewezene diensten. Daardoor zal echte kameraadschap gekweekt worden; waar niet te handelen valt, zou men ze te vergeefs zoeken.

Om niet verkeerd verstaan te worden, moeten wij nog het volgende herinneren: De Gouverneurs van de drie onder-gouvernementen en de Residenten van onderscheidene districten, gelegen aan zee, hebben gewoonlijk een *civiel* gewapend vaartuig (schoener) en eenige gewapende kruispraauwen ter hunner beschikking; de laatsten door een' inlandschen mandore of jurmordie gekommandeerd, en met inlandsche manschappen bezet. Die vaartuigen zijn voor het meerendeel bestemd datgene van de inwendige politie waar te nemen, waartoe officieren van de Marine niet geroepen kunnen worden, waardoor reeds van zelf voorzien wordt in een gedeelte van die politie-dienst in den O. I. Archipel, die men verlangd heeft afgescheiden te zien van de dienst voor 's Rijks Marine. Steeds getrouw aan hetgeen wij hier boven gezegd hebben, zouden wij het evenzeer afkeuren, dat aan die, thans bestaande verordening, eenige verandering werd gebragt.

Wanneer men de noodzakelijkheid erkend heeft,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dat zich over den Archipel van Nederlandsch O. I. voortdurend eene navale magt verspreid moet bevinden, zal men gereedelijk aannemen, dat die magt gedeeltelijk uit groote en gedeeltelijk uit kleine oorlogsbodems bestaan moet, allen zoo veel mogelijk voorzien van stoomvermogen; immers kleine vaartuigen wegens hun minderen diepgang in vaarwaters, kreken en rivieren, die voor groote schepen ontoegankelijk zijn. De fregatten en korvetten worden gemeenlijk gestationeerd met bevel over de navale magt van hun district, zooals op de Westkust van Sumatra, te Rhio, Macasser, Amboina enz. Wanneer die fregatten en korvetten het terrein van den oorlog kunnen nabij komen, zijn zij, wegens hunne hoog geplaatste batterijen en zwaar geschut, doorgaans van groot nut geweest bij de landing van troepen en krijgsmaterialen. Met hun kanonvuur dekken zij de landing tegen den weêrstand van den vijand en kunnen soms vooraf de door hem opgeworpene borstweringen (bentings) vernielen of het geweld daarvan tot zwijgen brengen. Er zijn voorbeelden, dat de Indianen in éénen nacht eene borstwering (benting) van opeengestapelde klipsteenen opwierpen, die met een 36-ponds kanon-kogel bezwaarlijk bres geschoten kon worden.

De fregatten en korvetten zijn, ook wegens hunne veeltallige bemanning, in staat eene behoorlijk georganiseerde landings-divisie gereed te houden, bestaande uit hun detachement mariniers en zooveel matrozen als er met schietgeweer gewapend kunnen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

worden. Zulk een fregat of korvet kan al dadelijk daar, waar de nood dringt, voor zooveel het de plaats, waar zich de vijand bevindt, nabij komen kan, zijne landings-divisie op den wal werpen.

De geschiedenis van den O. I. Archipel levert menig bewijs op van de groote diensten, welke zulk een onmiddelijk aangebragte weerbare strijdmagt bewezen heeft. Het schijnt, dat de Staats-Commissie van Junij 1857 op zulke gebeurtenissen geen acht heeft geslagen, wijl zij in haar rapport zegt, „dat „groote schepen, zoowel als stoom en zeil-fregatten, „gemist kunnen worden. Voor de dienst in Indië „zijn deze hoogst zeldzaam nuttig, enz."

Wij zijn niet van dat gevoelen, maar achten integendeel het voortdurend aanwezen van een tal van die bodems hoogst noodzakelijk. Die schepen, te zamengetrokken, kunnen eskadersgewijze dienst doen, daar, waar zij als gezamenlijke strijders moeten ageren. En die bodems, thans meest allen met stoomvermogen voorzien, kunnen dadelijk bij de hand liggen om spoedig eene weerbare strijdmagt over te voeren naar de plaats, waar die vereischt wordt. Dat het bij eenige dier expeditiën soms onvermijdelijk is geweest, troepen en krijgsmaterialen met oorlogsschepen te doen overvoeren, zal ieder begrijpen, die de gesteldheden van de oorlogen in O. I. van nabij heeft kunnen gadeslaan; doch daarmede is tevens te meer het groote nut gebleken van het aanwezen van fregatten en korvetten. Het is waar, evenmin de equipaadje als de officieren van een geregel-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

den oorlogsbodem, zullen er een aangename dienstpligt in vinden, om met een als 't ware opgepropt personeel van militairen, of eene belemmerende lading van materieel, rond te varen; doch de loop van den oorlog of andere gewigtige staatsaangelegenheden kunnen mede brengen, dat zoodanige transportdiensten, zelfs à tort et à travers, van de oorlogsschepen gevorderd moeten worden; het succès van krijgs-operatiën kan afhangen van op die wijze in hetzelfde oogenblik aangevoerde zee- en landmagt.

Wij hebben daarvan nog menig voorbeeld aangetroffen gedurende den laatsten oorlog van de vereenigde Fransche en Engelsche magten tegen Rusland en de thans gevoerd wordende oorlogen in China, Cochin-china en Bengalen. Wij willen daarom niet afkeuren, dat er transportschepen, met stoomvermogen voorzien, in O. I. worden aangebouwd; doch wij vreezen, dat de kosten tot onderhoud dier bodems op den duur te bezwarend voor het Indische gouvernement geoordeeld zullen worden. Doorgaans liggen er op meer dan ééne plaats in O. I. koopvaarders, met groote scheepsruimten, langen tijd op retourladingen te wachten, en zijn daarom bereid hunne bodems, soms tegen eene matige bevrachting, aan te bieden. Daarvan zal men, als naar ouder gewoonte, bij voorkeur gebruik maken, en daarmede zal welligt ook ten laatste de behoefte aan Rijkstransportschepen vervallen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Naar de voorstelling van sommigen omtrent den staat eener vloot, zoo als die voor Nederland behoort te zijn, zou aan onze tegenwoordige zeemagt steeds het stelselmatige ontbreken.

Laat ons onderstellen, dat hun denkbeeld ten opzigte van eene meer stelselmatig ingerigte vloot aangenomen, en daarnaar eene geheel nieuwe zeemagt geformeerd werd. Die nieuwe formatie zou dan welligt voor het oogenblik een volkomen stelsel opleveren; maar zou die toestand van langen duur kunnen zijn? Wij gelooven dit evenmin bij de Nederlandsche Marine, als zulks plaats heeft bij die der groote zeemogendheden. Immers, die groote zeemogendheden zijn dikwijls verpligt in de ordonnantiën van bouw, wapening, uitrusting en beweegkrachten hunner oorlogsschepen belangrijke veranderingen daar te stellen, om niet bij huns gelijken ten achter te blijven in de toepassing van nieuw uitgevonden verbeteringen, waaruit reeds blijkt, dat het stelselmatige hunner zeemagt nog al aan uitzonderingen onderhevig is, gelijk de geschiedenis daarvan kan getuigen. Hoewel zij alle nieuw uitgevondene verbeteringen voor het krijgswezen ter zee zooveel mogelijk in toepassing brengen, wordt daarom toch bij hen het materieel van ouderen stijl niet dadelijk afgekeurd. Men ziet bij hen linieschepen, fregatten en kleinere vaartuigen van verschillende constructiën, op verschillende wijze gewapend en in verschillende mate met stoomvermogen voorzien. Ook ziet men nog de vroegere, *de symons* en *de*

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

clipperbuilt construction. Als een voorbeeld van ongelijkheid bij hen, ook nog in lateren tijd, kan men hier aanhalen:

Het linieschip *Edgar*, van 600 paardenkracht, lang 266 Eng. voeten, breed 55 Eng. voeten, scheepsruimte 3094 tonnen.

Het linieschip *Wellington*, van 800 paardenkracht, lang 220 Eng. voeten, breed 60 Eng. voeten, scheepsruimte 3759 tonnen.

De *Wellington* heeft 131 stukken geschut; de wapening van de *Edgar* is ons niet bekend, doch beiden zijn *first class, first rate line of battle ships with a screw propeller and auxiliary steampower.* Verder ontwaart men bij hen het lange fregat met stoomvermogen, kortere met idem, de zoogenaamde *doublebankers*, de *jackass frigates*; kortom, eene menigte vaartuigen, hoewel van gelijk charter, evenwel naar verschillende ordonnantiën van bouw, wapening en uitrusting, zoo mede schroef- en rader-stoomschepen, van grootere en kleinere scheepsruimten, voorzien van meerdere of mindere paardenkracht in stoomvermogen en van verschillende wapening. De oudere schepen en vaartuigen, welke naar doelmatige nieuwe uitvindingen veranderingen kunnen ondergaan, worden gaande weg vertimmerd, enz.

Aldus is de orde, waarnaar groote zeemogendheden het stelselmatige hunner zeemagt handhaven. En als wij het oog slaan op de zeemagt van Nederland, dan vinden wij daarin zoo veel gelijkheid en regeling, dat wij niet zouden weten eene betere

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

inrigting in dezelve aan te wijzen, die tevens uitvoerbaar was.

Men verlangt een aantal fregatten als gelijke strijders in zee te kunnen brengen, alle naar de laatst verbeterde orde gebouwd, gewapend en met stoomvermogen voorzien. Zoodanig eene zeemagt, beweert men, zal stelselmatig zijn. Om echter dat ideaal van stelselmatigheid verwezenlijkt te kunnen zien, worden daartoe ook de middelen vereischt. Als men het budget voor onze Marine in gedachte houdt en tevens de sommen gelds gade slaat, die vereischt worden om slechts één enkel fregat, gelijk aan *de Admiraal Evertsen*, in zee te brengen, dan zal men begrijpen, wat een eskader, uit fregatten bestaande van gelijken bouw, gelijke wapening, gelijke bemanning en van gelijke paardenkracht in stoomvermogen voorzien, zal moeten kosten, en als men daarbij in aanmerking neemt de geldelijke bezwaren in O. I., tot onderhoud en herstelling van onze aldaar aanwezige navale magt, dan moeten wij ons gezegde herhalen: „wij weten aan de bestaande „orde van stelselmatigheid, althans vooreerst, geene „betere inrigting aan te wijzen, die tevens uitvoer„baar is."

Men verlangt, dat het budget verhoogd zal worden, doch tot welke hoogte zal het moeten komen, om het stelselmatige, dat men bij de Marine-inrigting beoogt, tot stand te zien gebragt? Men neme in aanmerking de duurte en steeds stijgende prijzen van vele bouw- en uitrusting-materialen, en het ar-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

beidsloon, dat steeds hooger verleend moet worden. Een zeilfregat van 52 stukken geschut, gewoonlijk lang 172 Eng. voeten, werd gerekend een' scheepsinhoud te bevatten van 730 tot 740 lasten. Een stoom-fregat met een gelijk getal stukken van hetzelfde kaliber gewapend zal nagenoeg een vierde meer lengte moeten hebben, en, naar onze gissing, ook een meerderen scheepsinhoud van tusschen een derde en een vierde, tot plaatsing van de machine met toebehooren en berging van steenkolen. Hierdoor wordt de bouw van den romp van een fregat van 52 stukken kanon, dat met stoomvermogen zal voorzien worden, aanmerkelijk kostbaarder dan die van een zeilfregat, met een gelijk getal stukken geschut gewapend. Wanneer men nu daarbij rekent de kosten van de stoommachine, de schroef tot voortstuwing, de brandstoffen, het personeel van machinisten, stokers enz., kortom al wat er meerder vereischt en meerder toegevoegd moet worden aan een stoom-fregat boven een zeil-fregat van gelijke bewapening, zal men kunnen nagaan, welke aanzienlijke kapitalen er vereischt worden om een groot getal van dusdanige stoomfregatten, als strijders gewapend en bemand, in zee te brengen. Dat men evenwel in het verbeteren onzer zeemagt met den tijd moet medegaan, beamen wij ten volle; en zulks kan, naar ons gevoelen, geschieden op de minst bezwarende wijze, door nieuw te bouwen oorlogsbodems naar de laatste proefondervindelijk gebleken verbeteringen te construeren en van stoom-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

vermogen en wapening te voorzien. Voor het overige moet men blijven voortgaan die bodems te onderhouden, welke te eeniger tijd voor de dienst bruikbaar kunnen zijn, of ook wel naar de nieuwe orde van het zeewezen verandering doen ondergaan, als de geldelijke uitgaven, daarvoor benoodigd, zulks raadzaam doen achten.

Op die wijze moeten wij trachten in het bezit te komen van vele goede en voldoende bruikbare oorlogsschepen en kleinere oorlogsvaartuigen. De eerste kunnen dan, wanneer de omstandigheden zulks te eeniger tijd mogten mede brengen, eskadersgewijs als strijders dienst doen. Doch wij zouden niet durven aanraden, om die strijders eskadersgewijs in den Oost-Indischen Archipel te doen rondvaren. Het valt niet te betwijfelen of zoodanig rondvaren zou leerrijk zijn voor de officieren en scheepsequipaadjen; men kon zich oefenen in het doen van manoeuvres. De verwisseling van de moussons, met derzelver veranderlijke winden en ongestadig weder leveren veelvuldig gelegenheden op, om zeemansoordeel op te doen. — Het varen tusschen de eilanden, nu eens zeilende met-, dan weder opwerkende tegen den mousson, dat alles kunnen lessen van voorzigtigheid, opmerkzaamheid en kordaatheid van handelen voor den navigateur opleveren, omdat het varen door den Indischen Archipel vele gevaren voor het behoud van het schip doet ontstaan, die nimmer veronachtzaamd mogen worden en voor welke men zich in tijds moet weten te hoeden. Maar

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zullen die gevaren altijd vermeden kunnen worden? Wie bekend is met den Oost-Indischen Archipel, zal weten, hoe men daarenboven te letten heeft op den loop der stroomen in de nabijheid van reeven en klippen. Het gevolg daarvan kan zijn, dat er te eeniger tijd van die kostbare strijders verloren gaan of gedrongen worden eene haven te zoeken, uit hoofde van bekomen schade, die niet dan door eene kapitale en zeer kostbare vertimmering hersteld kan worden. Men zal welligt aanvoeren, dat stoomschepen middelen bezitten om zich voor vele gevaren te vrijwaren, die aan zeilschepen geheel ontbreken; zij behoeven niet, zoo als de laatsten, tegen de moussons op te werken; zij bezigen daartoe hun stoomvermogen. Doch behalve de slijtagie, welke de machinen daardoor ondergaan, leert de ondervinding, hoe menigmalen daaraan defecten ontstaan. Rekent men hierbij de brandstoffen, welke een aldus gestadig rondstoomend eskader van strijders benoodigd zal hebben, dan zullen er groote sommen gelds vereischt worden om in dit alles bij voortduring te kunnen voorzien.

Nu bijna achttien jaren geleden, toen de stoomvaartdienst in Nederlandsch Oost-Indië nog slechts uit eenige weinige schepen bestond, gevoelde men op Padang reeds behoefte aan eene hulpwerkplaats, in welke de aan de stoommachinen ontstane kleine gebreken, die echter aan boord van het schip zelve niet hersteld konden worden, de noodige reparatiën konden ondergaan. Thans, nu bijna alle oor-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

logsbodems van stoomvermogen voorzien zijn, zal men die behoefte aan hulpwerkplaatsen op meer dan eene der hoofdstations ondervinden, wil men de dienst in de wateren van den Archipel niet aan langdurige belemmeringen blootgesteld zien. Men kan dus nagaan welke werkzaamheden zulke hulpwerkplaatsen te wachten hebben, wanneer er, behalve de vaart van de Indische Marine langs kusten, stranden en op rivieren, ook steeds een eskader strijders, alle met hulp-stoomvermogen voorzien, in den Archipel rondkruist. Aan het hoofd van die hulpwerkplaatsen zullen toch wel kundige meesters smeden moeten staan, die bekwame knechts onder zich moeten hebben. Rekent men nu de kosten tot oprigting en onderhoud van zulke hulpwerkplaatsen, den gestadigen aanvoer van materialen tot het doen van de noodige herstellingen, het personeel, daaraan verbonden, -- op welke ontzagchelijke sommen gelds zal dit alles dan te staan komen, en wel voor uitgaven, die jaarlijks terugkeeren!

En hiermede zijn nog niet alle bezwaren opgesomd.

Het is genoeg bekend hoe schraal de bevolkingen van den Indischen Archipel over het geheel van levensmiddelen zijn voorzien. Bij eenigen hunner kan men verversching, ja, soms voor de bemanning van één enkel schip, erlangen, maar voor een eskader van groote oorlogsschepen zal men, zelfs op de hoofdplaatsen, schaars genoegzame verversching verkrijgbaar vinden. Amboina en Makasser ontvangen den toevoer van dagelijks benoodigd slagtvee van

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

het eiland Timor; op Muntok, Rhio en Padang zal men slagtvee kunnen aanwezig vinden voor de dagelijksche behoeften van één oorlogsschip; doch in de behoeften der bemanningen van een eskader kunnen die plaatsen zelden, welligt nimmer, in eens voorzien. Even zoo is het gesteld met de verversching van groenten en vruchten. Wanneer men dus de equipaadjen van die strijders de gewone ververschingen moet laten ontberen, zal daarvan niet het gevolg kunnen zijn, dat zij eerder door ziekten aangetast worden, dan de bemanningen van kleinere vaartuigen, die, minder diep gaande, zich dagelijks bevinden aan de stranden, in de kreeken en op de rivieren? — wel is waar in eene meer afmattende dienst, doch in de nabijheid van Campongs, van welke zij gemakkelijk slagtvee, doch vooral pluimvee, groenten en vruchten, kunnen erlangen.

Doch wanneer ook al deze bezwaren konden uit den weg geruimd worden, en de groote uitgaven niet behoefde terug te houden van het uitrusten en bij voortduring in de vaart brengen van een eskader, dat den Indischen Archipel in alle rigtingen doorkruistte, dan nog rijst bij ons eene veel ernstiger bedenking tegen het zamengesteld blijven van een aantal *men of war* strijders, eskadersgewijs onder bevel van een' kommandeur van den breeden wimpel.

Zullen, namelijk, die stations, als waarvan hier op bladz. 33 gesproken is, zonder eenige navale sur-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

veillance blijven, of zal daarvoor, behalve een eskader, nog een voldoend getal van fregatten en korvetten in O. I. aanwezig zijn? Kon de Nederlandsche Marine tot zoodanig eene magt gebragt worden, dat zij daaraan bij voortduring zou kunnen voldoen, wij zouden ons daarover verheugen; doch wij moeten de mogelijkheid van een zoodanige uitbreiding vooreerst betwijfelen. Bijgevolg zou de bewaking dier onderscheidene stations gesteld moeten worden onder het toezigt van de Indische Marine, welke als zoodanig zou dienen post te vatten en tevens belast blijven met de zoogenaamde inwendige politite. En wanneer nu de strijdmagt van een stations-kommandant bij voorkomende gelegenheden te kort schoot, dan zou natuurlijk het Nederlandsche eskader met zijne strijders moeten komen opdagen om het gouvernements-gezag te handhaven; doch hoe lang zou men, in vele gevallen, naar die hulp van strijders blijven uitkijken? De Indische Marine zou noodwendig uit een tal van weerbare vaartuigen zamengesteld moeten zijn, voldoende om alle stations-posten naar behooren te bezetten, en tevens den vijand minstens tot staan te kunnen houden, tot dat het eskader met zijne hulp ter gevraagde plaats aanwezig was. Het personeel officieren dier Indische vaartuigen zou daarom uit mannen moeten bestaan, die in zulke gevallen weten te handelen. Maar dan nog zouden wij die inrigting als hoogst gevaarlijk beschouwen; want gesteld eens: *Baros*, ter westkust van Sumatra, wordt,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gelijk zulks het geval is geweest, onvoorziens door een overmoedig getal van *Atchinezen* aangevallen, mogelijk overrompeld; of wel daar ter hoogte wordt het gouvernements-gezag zoodanig bedreigd, dat het eskader onmiddelijk ter hulp verlangd wordt. — Doch dat eskader, naar zijne dienst-verordening varende over den geheelen uitgebreiden Archipel, bevindt zich in dien oogenblik b. v. in de zoogenaamde Groote-Oost. Men kan ter westkust van Sumatra niet weten, of het aldaar benoorden of bezuiden de linie kruisende is; ook kan het zich wel onder Nieuw-Guinea bevinden. Hoe zal het dan kondschap kunnen erlangen van gebeurtenissen, die, verre verwijderd, spoedige hulp vereischen? Men zal zekerlijk van het station dadelijk eene stoomboot afzenden om het eskader op te zoeken, — er moeten dus daarvoor ten allen tijde en, op alle stations, stoomvaartuigen aanwezig zijn, natuurlijk behoorende tot de koloniale dienst, — doch zal de kommanderende officier van het eskader bereid zijn, om dadelijk, op aanvraag van ieder officier van de Indische Marine, resident, onder-resident of posthouder, met zijn onderhebbend smaldeel ter hulp te snellen? Wij gelooven dat hij, als kommandeur van den breeden wimpel, doorgaans tot het verrigten van zulke bewegingen, de bevelen van het opperbestuur van Indië zal afwachten. Aldus moeten dan zoodanige aanvragen om adsistentie eerst naar Java worden overgebragt, en van Batavia de bevelen tot uitvoering dier operatiën uitgevaardigd worden,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

waardoor eene omslagtigheid en tijdsverloop kan ontstaan, waaraan men soms geen einde zal zien. Welk een belemmering voor de handhaving van rust en orde! Waarlijk, dit is de wijze niet, om het gouvernements-gezag duurzaam verzekerd te houden.

Eenigen zijn van meening, dat een in den O. I. Archipel rondkruisend eskader, beter dan tot heden geschied is, de zeerooverijen zal kunnen weren, of mogelijk wel voor goed daaraan een einde maken. Tot dit laatste stelt men voor het ten onderbrengen der Soolo-eilanden. Dit nu, kan voorzeker niet beter ten uitvoer gebragt worden, dan door een eskader strijders. Stellen wij ons voor, dat die eilanden onderworpen waren, dat de Inboorlingen het souvereine gezag van Nederland erkenden en zich als het ware met lijf en ziel daaraan eijnsbaar hadden gesteld, — dan toch zou het eskader, voor dat het die eilanden verliet, daarop eene bezetting moeten achter laten, om de bewoners tot steun en hulp te kunnen dienen tegen hunne naburen, opdat zij, nu eenmaal vreedzaam en ordelijk, hun middel van bestaan in handel en zeevaart zoekende, niet zelven aan plundering en moord zouden blootgesteld kunnen worden. Die bezetting zal men dan ook wel voltallig dienen te houden; want is men daarin nalatig en wordt die eindelijk, gelijk zulks op andere eilanden in den O. I. Archipel heeft plaats gehad, tot niets gereduceerd, hetzij door sterfte of door evacuatie, dan zal het met de bewoners van de Soolo-eilanden gaan even als zulks

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

in 1842 plaats had met die der Arouw-eilanden, die, hoewel getrouw blijvende aan het Nederlandsch gezag, echter van hetzelve niet die ondersteuning bekwamen, om zich tegen den overmoed van de Boeginezen te weer te kunnen stellen, en waarvan zij destijds klagten naar de residentie Banda inzonden, met verzoek om bescherming van het Gouvernement.

Slaan wij het oog op het getal van eilanden, waartusschen die der Soolo in den Archipel gelegen zijn, en bedenken wij, dat deze laatste nog al vrij verre verwijderd liggen van het naaste station waarop het gouvernements-gezag geëerbiedigd wordt, dan zal men kunnen begrijpen, dat de Indianen van de Soolo-eilanden aan gevaren van grove beleediging hunner naburen blootgesteld blijven, indien men hun, na hun eerst onderworpen te hebben, zonder voortdurende bescherming aan hun lot overlaat. Zij hebben eerst het geweld moeten ondervinden, waarmede wij hun beschaving hebben willen opdringen, en moeten daarna het geweld hunner vijandige naburen verduren, hetwelk hun eindelijk weder tot den vroegeren staat van barbaarschheid terug brengt.

Niet slechts de Soolo-eilanden, doch den geheelen Archipel der Philippijnsche eilanden, bevat eene aaneenschakeling van roofnesten, welke zich als het ware aaneensluiten met die van de zeeroovers langs de kusten van Cochin-China, China en Formosa. De eilanders van de Boca-Tigris bestaan, behalve

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de vischvangst, voor het meerendeel van zeeroof, zoodat het zich wel laat denken, dat de Soloeilanders, wanneer zij zonder bescherming gelaten werden, weldra weder van hunne eigendommen, door nijverheid verkregen, beroofd zouden worden, en ten laatste, om in hunne noodwendige behoeften te kunnen voorzien, zelven het bedrijf van zeeroof weder zouden opvatten. Daarom dient men wel te weten, alvorens die eilanden aan het souvereine gezag van Nederland te onderwerpen, of men hun op den duur de noodige bescherming zal kunnen verleenen. Wij betwijfelen dit zeer, wanneer wij de kostbare recrutering, ten behoeve van het Oost-Indische leger, gadeslaan, alsmede de maatregelen om vreemdelingen aan te nemen — waartoe men gedrongen is geweest, om die aanwerving te bevorderen, — terwijl nogtans het Indische leger niet op zoodanigen voet van sterkte is gebragt, dat men, behalve het bezetten der hoofdbezittingen, ook militaire magt verleenen kan aan de verschillende gewesten die het souverein gezag van Nederland erkennen.

Wat het afweren van zeerooverijen betreft, zulks zal, naar ons gevoelen, op den duur beter kunnen geschieden door kleinere oorlogsvaartuigen dan door een eskader strijders, waar het zich ook in den Archipel mag bevinden. De kleine vaartuigen liggen zoowel geposteerd voor de hoofd- als onderstations, varen vandaar en elders gedurig heen en weder, en kunnen alzoo ook eerder de zeeroovers in hunne vaarten ontmoeten en hunne

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

schuilhoeken ontdekken. De officieren van die vaartuigen komen dikwijls in aanraking, zoo wel met Indische hoofden als met de kampongbevolking, behalve nog dagelijks met de residenten, onder-residenten, posthouders enz., van wien zij òf rapporten òf informatiën kunnen ontvangen nopens de bedrijven der zeeroovers, hunne sterkte en hunne schuilplaatsen. Het zijn juist deze kruistogten — welke men zoo ten onregte doelloos genoemd heeft, — die het meest hebben uitgewerkt tot fnuiking der zeerooverij. Een eskader van strijders, kruisende over den O. I. Archipel, kan op verre na niet die gemeenschap in details met de inlandsche hoofden en bevolkingen onderhouden. Het moet zich gemeenlijk ophouden in het grootscheeps vaarwater, en dus meestal verre verwijderd van de plaatsen, waar de zeeroovers zich bevinden en schuil houden; terwijl daarentegen de kleine vaartuigen langs stranden, in kreeken, op rivieren, ja dikwijls tot in de verborgenste vaarwaters kunnen doordringen. Een eskader oorlogsschepen zal zich daarenboven nergens kunnen bevinden, van waar het niet mijlen ver over zee, langs kusten en eilanden ontwaard kan worden, en zulks te eerder nog wanneer het onder stoomkracht komt opdagen. — De zeeroovers, wanneer zij in het vaarwater zijn, hebben alzoo tijd om zich uit den weg te maken, alvorens men van een der oorlogsbodems iets van hen te zien krijgt; en al mogt dit laatste ook het geval zijn, die oorlogsschepen kunnen hen veel-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

tijds niet volgen tusschen reeven, klippen en, als de laatste toevlugt voor die roovervaartuigen, op de stranden.

Dewijl het dus niet zoo gemakkelijk valt de zeerooverij in den Oost-Indischen Archipel, gelijk dit te wenschen ware, met wortel en tak uit te roeijen, zal men moeten blijven voortgaan, met daaraan zoo veel mogelijk perk en paal te stellen. Het gebeurt soms, dat men hen op heeter daad betrapt, en dat men hen op zee kan meester worden; doch als men daartoe de vervolging wilde bepalen, dan zou men al zeer weinig afbreuk aan hun bedrijf doen. De ondervinding heeft het bevestigd, dat wij hun steeds de pijnlijkste tuchtiging toebragten, met hen in hunne schuilhoeken op te zoeken, hunne praauwen (vaartuigen) en kampongs te vernietigen en hun den geroofden buit te ontnemen; terwijl men hierdoor meermalen in de gelegenheid is geweest, de door hen geroofde menschen de vrijheid terug te geven.

Het verbranden van woningen en het verwoesten van gehuchten zijn zeker bedrijven, die door de geheele beschaafde wereld verafschuwd worden; doch welke middelen blijven er aan te wenden, om hen in hunnen overmoed van moord en roof te keer te gaan, zoo lang zij in hunne kampongs zich ongestoord in die bedrijven kunnen verlustigen? Natuurlijk zal men zeggen: „men moet de daders zelf straffen." — Maar de daders zijn moeijelijk te verkrijgen, want bij iedere nadering van on-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

raad vlugten zij en verschuilen zich, tot dat het gevaar geweken is. Dat de Marine bij vele dier opperatiën betrokken is geweest, laat zich begrijpen, en dat daarbij het uitgelaten zeevolk — meerendeels echter de daaraan deelnemende woeste Afrikaansche hulpbenden — soms hoogst laakbare daden hebben gepleegd, willen wij niet tegenspreken; maar dat zulke daden door de aanvoerende officieren gestraft zijn geworden, is evenzoo eene waarheid, als dat door hen premiën zijn uitgeloofd voor het sparen van menschen en woningen gedurende en na den strijd. Wij gelooven daarom, dat de bewering overdreven is, als men zegt: „men gevoelde wel algemeen en als het ware instinktmatig, dat de Marine tot iets beters gebruikt kon worden dan het doelloos kruisen, het verbranden van woningen, waarin men onraad *meende* te bespeuren, en het verwoesten van gehuchten, waarvan vorst of volk *verdacht* werd van zeeroof te plegen of daaraan de hand te leenen." Bijaldien dit werkelijk mogt plaats gehad hebben — hoewel ons daarvan tot heden geen voorbeeld bekend is, — dan zijn zulke daden van geweld zeer te betreuren, en het is daarom van groot belang, dat onze Oost-Indische bezittingen voorzien zijn van bekwame en ijverige ambtenaren, geschikt om het vereischte onderzoek en de noodige nasporingen te kunnen doen, alvorens men tot zulke strenge tuchtigingen overgaat. Doch ook daarom is het te meer noodzakelijk, dat officieren der Nederlandsche Marine over den ge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

heelen Archipel verspreid en ook op kleine vaartuigen aanwezig zijn. Van die mannen, welke allen tot den beschaafden stand behooren, kan men verwachten, dat hun gevoel van regt en billijkheid hen zal terughouden om daden te plegen, ja zelfs toe te laten, die de eer van een' officier onwaardig zijn.

Voor het overige moeten wij hopen, dat de tuchtiging, welke wij gedrongen zijn die zeeroovers te doen ondergaan, hen ten laatste zal doen gevoelen, dat zij met dit bedrijf niet zoo gemakkelijk tot welvaart kunnen geraken als door nuttigen arbeid en nijverheid, en dat door die ondervinding een zucht tot beschaving bij hen zal aangewakkerd worden, waartoe van de andere zijde door het Nederlandsche bestuur geene aanwendbare middelen behooren onbeproefd te worden gelaten.

In het belangrijk verslag van J. N. VOSMAER, opgemaakt in 1835 1), zien wij reeds eenen aanvankelijk goeden uitslag van zulke pogingen om de bevolking van de Kindari-baai door landbouw en handel van den zeeroof af te brengen. De van de boorden dier baai verdrevene Orang-Badjos waren al dadelijk geneigd zich tot zoodanig eerlijk bedrijf en bestaan aldaar te hereenigen, indien zij daartoe door eene toereikende bescherming in staat gesteld werden; waarom zij met blijdschap den Heer vos-

1) Te vinden in *de Verhandelingen van het Bataviaasch Genootschap*, Dl. XVII.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

MAER hadden zien komen, omdat, zoo als zij zich uitdrukten: „de Compagnie thans het voornemen „scheen te hebben, zich in hun land te vestigen."

Het aanleggen van Refugié-havens is een onderwerp, waarop de aandacht der O. I. regering reeds vroeger gevestigd is geweest.

De Maarschalk DAENDELS heeft in zijn tijd eene commissie, waarbij zich kundige officieren van de Genie en Marine bevonden, belast daartoe de gesteldheid der noordkust van Java te onderzoeken. Die commissie is verder belast geweest om de *Maroks*-baai op te nemen en, zoo mogelijk, tot eene maritime-haven in te rigten. Men begon met de daar omheengelegene bosschen te vellen, hopende daardoor den schadelijken invloed der lucht op de gezondheid der bewoners weg te nemen; doch het bleek spoedig, dat het omliggende gebergte met eene dikke, als het ware ondoordringbare begroeijing van hoog en laag geboomte bezet was, zoodat de uitwaseming van doodelijke dampen zich zoo zeer op het personeel der commissie en op de nieuwe bewoners deed gevoelen, dat genoegzaam alle daarvan het slagtoffer werden en slechts enkelen, door den wijk naar elders te nemen, het ontkwamen. Later heeft men, bij het nemen van alle mogelijke gezondheidsmaatregelen, andermaal beproefd de omstreken van de *Maroks*-baai voor bewoning geschikt te maken; doch de uitkomsten waren zoo betreu-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

renswaardig, dat men genoodzaakt is geweest daarvan af te zien.

Overigens getuigen de werken, welke er tijdens het bestuur van den Maarschalk DAENDELS op Java zijn tot stand gebragt, van diens juisten blik, bekwaamheid en doorzettenden wil. Doch het schijnt, dat geen der kundige officieren van de Genie of Marine van dien opperlandvoogd, hem een uitvoerbaar plan heeft kunnen voorleggen tot het daarstellen van eene Refuge-haven op de noordkust van Java. Zelfs het denkbeeld, om de bogt van *Bantam* voor de invaart van vijandelijke vaartuigen af te sluiten, is wel voor een oogenblik geopperd geweest, doch het plan is dadelijk weder verworpen, aangezien de werken daartoe onuitvoerbaar werden geacht. Immers had men eene aaneenschakeling van fortificatiën moeten daarstellen, aanvangende bij den hoek van *Bantam*, over de eilanden *Poelo Panjang*, groot en klein *Poelo Madij*, en op het rif van *Pontjang*, welke fortificatiën niet alleen de sterkte moesten bezitten om den vijand den toegang tot de reede van *Bamtam* te beletten, maar zij moesten ook elk op zich zelve bestand zijn om een' aanval of overrompeling van de zeezijde te kunnen afweren. Men heeft zich eindelijk moeten bepalen om de reede van *Sourabaija* aan den noordkant voor den toegang van eene vijandelijke vloot af te sluiten, waartoe is aangelegd geworden het fort, toenmaals genaamd *Lodewijk*, thans bekend onder den naam van *fort Erfprins*, gelegen over de ri-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

vier van Soloo, in de nabijheid van het eiland *Menarie*. Waarom er toen geen werk gemaakt is, om *Sourabaija* ook van den zuidkant te versterken, is ons niet bekend; mogelijk dat men van daar het naderen van eene vijandelijke vloot minder waarschijnlijk achtte, of daartegen opgezien heeft wegens het ongunstig terrein aan den kant van den Javaschen wal, als bestaande meerendeels uit weeken en moddergrond. De Luitenant der Genie, L. LERIAUX, had reeds in het jaar 1804 eene zeer volledige opname van de zeeëngte tusschen Java en Madura ingeleverd. Volgens dat plan ontwaart men, dat beide kusten op de hoogte van de rivier *Bagieriean*, iets bezuiden *Kalimaas*, slechts 800 Rijnlandsche roeden van elkander verwijderd liggen. Een' zoo geringen afstand kan vrij gemakkelijk door sterkten verdedigd worden, doch de vraag bestaat hier: „kunnen aan den kant van den Javaschen wal fortificatiën daartoe aangelegd worden?" — welke vraag wij ter beantwoording aan meer bevoegden over laten, met het oog op den staat van verzakking, waarin zich reeds de citadel bevindt, die, vergissen wij ons niet, eerst in het jaar 1842 is voltooid geworden. Dat echter Sourabaija ook aan de zuidzijde voor een zoogenaamden *coup de main* gedekt behoorde te zijn, valt niet te betwijfelen; maar dat daarmede belangrijke kosten gepaard zullen gaan, is evenzoo begrijpelijk.

De noordkust van Java biedt alzoo geene gelegenheid aan, om eenige voldoende Refuge-haven te kunnen daarstellen. Wij zeggen *voldoende Refuge-haven*,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

wijl die toch altijd eene genoegzame beschutting voor den, soms krachtigen, west-mousson zal dienen te hebben. De uitwateringen van de rivieren zijn tot het daarstellen van dergelijke beschutting niet geschikt. Wij hebben daartoe slechts te wijzen op de verbeteringen, die men aan de rivier van Batavia heeft willen aanbrengen. Millioenen guldens heeft men te koste gelegd om de belemmering van eene daarvoor gelegene baar (bank) te overwinnen. Die rivier is thans afgesloten, en de stroom en uitwatering naar den kant van *Ankée* geleid. Ook dit beantwoordt zeer weinig aan de verwachting om eene met de west-mousson meer veilige inkomst voor vaartuigen te zullen erlangen. Gedurende het hartje van de west-mousson heeft *Japare* alleen eene bogt, waarachter slechts kleine vaartuigen beschut kunnen liggen. Die bogt nu verder tot eene haven te maken, zou voorzeker met groote kosten gepaard gaan, en mogelijk dan nog slechts zeer onvolledig kunnen geschieden.

Een denkbeeld van den Admiraal VAN DEN BOSCH, gelijksoortig aan dat van het afsluiten van de bogt van *Bantam*, heeft nog al bijval gevonden, namelijk, om de eilanden, voor Batavia gelegen, van blokhuizen te voorzien en die met zwaar geschut te wapenen, in dier voege, dat daardoor eene kom geformeerd werd, waarin oorlogs- en koopvaardijschepen konden verblijven en door het geschut van die blokhuizen van alle kanten tegen eenen vijandelijken aanval of indringing veilig en verdedigd liggen. Wij zijn in het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

onzekere of dat plan tot uitvoering is gekomen; doch zoo ja, dan betwijfelen wij, of het wel in die mate aan de verwachting zal voldoen als men zich heeft voorgesteld, ingeval zulks ooit vereischt mogt worden. Wij willen hier niet spreken van de middelen, welke eene vijandelijke zeemogendheid van den 1^{en} rang bezit, om die blokhuizen, één voor één, van den minst weerbaren kant beginnende, te vernielen; maar wijzen slechts op de gesteldheid van de eilanden zelve, die allen open liggen voor den alledaagschen zeewind, met zijne op den duur onverdraaglijk opdroogende en verhittende kracht, zonder eenige schaduw, dan van enkele klapperboomen, en zonder verkoelend drinkwater, waarvan geene dier eilanden is voorzien. Zal de bezetting, des nachts opgesloten in die blokhuizen, voor eenigen duur tegen die ongemakken bestand zijn? Wij gelooven evenmin, en in die gesteldheid nog minder, dan zij dit immer geweest is op het eiland Onrust. Dewijl toch alle levensbehoeften en verkwikkingen voor de bezetting door toevoer van den vasten wal moeten worden aangebragt, is het te begrijpen, dat al ligtelijk eene schaarschte kan plaats hebben, welke even zoo nadeelig op de gezondheid als op het moreel kan werken. Men ziet daardoor dan welligt diezelfde treurige resultaten te gemoet, als men bij het bevolken van de *Maraks*-baai heeft ondervonden.

Aldus bestaat er, naar onze beschouwing, op het eiland Java geene gelegenheid voor het daarstellen eener Refuge-haven, dan op de Zuidkust. Reeds se-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dert eenige jaren heeft men het oog gevestigd op *Tjelatjap*. In 1841 is men begonnen met aan den ingang *corps morts* te leggen, waarop de schepen naar binnen kunnen halen. Nog vindt men op de Zuidkust van Java de baai van *Patjetan*, waarop men weleer de aandacht gevestigd had, om ze tot eene haven voor schepen te formeren, doch er zullen redenen bestaan hebben, waarom daarvan tot heden geen werk gemaakt is.

Wanneer men dus geen andere, dan de reeds bij het Indisch bestuur in aanmerking gekomen zijnde, localiteit langs de kusten van Java weet aan te wijzen, om daar Refuge-havens aan te leggen, zal men die dan op andere eilanden, verre van de hoofdplaats verwijderd, tot stand brengen? — Wij voor ons gelooven, dat het wel rijpe overweging verdient, alvorens men besluit daarvoor de ontzagchelijke sommen gelds ten offer te brengen, die zij zouden vorderen; want teregt is beweerd, dat die Refuge-havens van voldoende fortificatiën tot verdediging voorzien moeten worden. Wanneer men de kaart van den O. I. Archipel voor zich neemt, vindt men, beginnende van de rivier *Sinkiel*, de noordelijke bezittingen van Nederland; op de kust van Sumatra, b. v., de kleine baai van *Tapoes*, met het daarbij gelegen *Poelo Carang*; verder zuidelijk de veilige en spacieuse baai van *Tapanoelie*, met het daarvoor gelegen eilandje *Pontjang*, vervolgens *Aijer bangis*; doch meer om de Zuid vindt men niet dan bogten en opene reeën, die door de nabijgelegene eilanden beschut zijn voor deining en

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

golfslag; zoodat, wilde men ook de noordelijke baaijen tot Refuge-havens aanleggen, die immer verre verwijderd van de hoofdplaats op Java zouden zijn en verbazende sommen gelds zouden vereischen, alvorens zij naar behooren tot stand kwamen. Langs de oostkust van Sumatra vinden wij geene localiteit, die eene geschikte gelegenheid tot het voorschreven doel oplevert. De rivier van *Palembang* bevat aan hare monding eene baar, (bank), waarover diepgaande schepen niet altijd passeren kunnen. Evenzoo is het met de *Djambie*-rivier gesteld. De reede van *Muntok* ligt geheel open en kan geene fortificatiën bevatten om die voor een' vijandelijken aanval te vrij waren. *Rio*, op het eiland *Bentang*, zou voorzeker tot het daarstellen van eene Refugehaven in aanmerking kunnen komen; doch deze zou insgelijks veraf gelegen zijn van de hoofdplaats. Langs de kusten van *Borneo* is het niet beter gesteld om geschikte localiteit te vinden. De mondingen der rivieren bevatten alle baren (banken), welke door groote schepen niet gepasseerd kunnen worden, en de kusten zijn over het geheel dermate vlak, dat diepgaande schepen die slechts op eenen afstand naderen kunnen. De west- en zuidkust van *Cèlebes* bieden evenmin localiteiten aan tot het aanleggen van Refuge-havens, tenzij welligt de baai van *Palos;* doch aldaar bestaat tot heden nog geen post of station van gouvernementswege. Ook ligt die baai verre van de hoofdplaats verwijderd. De oostkust van *Cèlebes* en de *Molukscke* eilanden zijn

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

nog verder van het eiland Java verwijderd; doch ware dit niet het geval met *Vosmaers*-baai, dan zou deze alle vereischten tot het aanleggen van eene Refuge-haven bezitten, en mogelijk ook in eenige opzigten de rivier *Goening-Tello*. De baai van *Bima*, op de noordkust van het eiland *Sumbawa*, bevat eene localiteit geschikt tot eene Refuge-haven. De Oost-Indische Compagnie had in der tijd eene forteres aan de westzijde van die baai. Of er nog iets van die forteres aanwezig is, weten wij niet; doch zeker is het, dat die sterkte reeds ten tijde van de Oost-Indische Compagnie in verval was geraakt, mogelijk wel, omdat de baai van *Bima* zoo ver afgelegen was van de hoofdstations op Java. Op het eiland *Boero* hebben wij *Kaijels*-baai, op *Amboina* de groote baai, op *Saparoea* de baai van *Porto Hario*, en in de Banda-zee de reede tusschen de Banda-eilanden, (Groot Banda en Banda-neira) welke welligt localiteiten aanbieden om daarvan Refuge-havens te maken; maar zulks kan niet geschieden, dan door het beschikbaar stellen van ontzagchelijke sommen gelds, waarbij men dan nog de zekerheid moet hebben, de sterkten of fortificatiën van die Refuge-havens altijd genoegzaam bezet te kunnen houden met militaire magt. Wanneer men dit alles dus in aanmerking neemt, dan valt het niet te betwijfelen, dat het aanleggen van veilige Refuge-havens eene zaak is, waartoe men niet ligtvaardig kan overgaan.

En als wij nu al die bezwaren in aanmerking nemen, van welke sommige ons toeschijnen, niet dan

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

door zeer aanzienlijke kosten overwonnen te kunnen worden, dan rijst bij ons de vraag op, of het gevaar, dat te eeniger tijd eene vreemde mogendheid onze Oost-Indische bezittingen ons afhandig zou willen maken, niet door andere en gewis minder kostbare opofferingen, zoo al niet ten eenenmale opgeheven, dan toch minder verontrustend, zoude worden. Dat door ons niets behoort verzuimd te worden, om tegen elken aanval, ook van een overmagtigen vijand, den hardnekkigsten tegenstand te kunnen bieden, spreekt van zelf. Maar het zou onverstandig zijn, ons voor te stellen, dat wij enkel door uitbreiding van militaire magt het behoud onzer koloniën zouden kunnen waarborgen. Als wij de politieke verhouding der Staten over de beschaafde wereld nagaan, dan is het niet waarschijnlijk, dat, zoo ligt als dit vroeger het geval was, oorlogen zullen ondernomen worden, en bijzonder niet van groote tegen kleine Staten, mits de laatsten alle aanleiding daartoe met beleid vermijden. „Maar," zal men zeggen, „de welvaart, die wij door onze O. I. bezittingen verkrijgen en de vooruitgang dier koloniën kunnen zoodanig de afgunst bij andere mogendheden opwekken, dat zij moedwillig een voorwendsel zouden kunnen aangrijpen, om ons die bezittingen te betwisten."

Welnu, laat ons op dat gevaar bedacht zijn en zoo mogelijk vóórkomen, dat wij te eeniger tijd zouden kunnen genoodzaakt worden ons met eene veel magtiger mogendheid te moeten meten. Het beste

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

middel, om dit te voorkomen, is de aanleiding tot afgunst te doen vervallen. Die aanleiding bestaat in de meening, dat Nederland de vreemden zoude pogen te berooven van het genot der voordeelen, die de uitgestrekte koloniën in den Indischen Archipel aanbieden. Dat deed inderdaad de O. I. compagnie; zij wendde alle middelen aan, om zich den alleenhandel toe te eigenen. Dat deden eveneens de andere Staten die Koloniën bezaten. Doch elkeen weet, dat dit stelsel volkomen is vaarwel gezegd, en dat algemeen erkend wordt, dat het belang van de koloniën en van het moederland medebrengt de vreemden niet uit te sluiten. Wij zijn dus in de gelegenheid, om de oorzaak der afgunst weg te nemen. Men geve vrijheid van handel over den geheelen Archipel; men schaffe de differentiële regten af. Wij weten het, dat wij hier op een terrein komen, waarop velen geen voet zouden willen teruggaan; hun beweren, dat onze fabrieken de mededinging met de Engelsche niet kunnen volhouden, is ons bekend; doch wij denken niet zoo ongunstig over den toestand, waarin zich onze landgenooten ten opzigte der nijverheid bevinden, wanneer zij maar van de gelegenheden en van hunne krachten willen gebruik maken. En omgekeerd vermeenen wij, dat zij onvoorzigtig handelen, wanneer zij hunne winsten van bescherming door differentiële regten of andere afwering van vreemde mededinging verwachten. Men moge het gelooven of niet, binnen kort zal men vrijen handel *moeten*

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

toestaan. Wanneer wij nu uit eigen beweging onze havens voor het verkeer open stellen, zullen wij de goedkeuring van andere Staten verwerven en het behoud van onze koloniën bevorderen.

Ook zullen daarmede de koloniën zelve in welvaart toenemen, en de kolonist te meer vaderlandschgezind, dat is: aan het moederland gehecht, blijven; dewijl hij dan geene redenen kan hebben, immer met onverschilligheid te zien, ja mogelijk te wenschen, dat de koloniën, zijn nieuw vaderland, tot het gebied van eene andere mogendheid komen te behooren, van welker bestuur hij zich meer geluk of voordeeel in zijn bestaan voorspiegelt.

Wij kunnen deze denkbeelden niet genoeg aanbevelen aan die handelaren, welke zich nog voorstellen, dat de toegang tot al die uitgestrekte landen, op weinige havens na, voor alle volken zoude moeten gesloten blijven, en dat in die havens nog alles zou moeten aangewend worden, om de mededinging van vreemden af te weren. Laat hen toch bedenken, dat zulk een stelsel, met veel grooter magt te land en ter zee, dan wij kunnen uitrusten, volstrekt onhoudbaar zoude zijn; en dat, zoo het uitvoerbaar was, den bloei van de koloniën en onzen eigen handel daaraan zouden worden opgeofferd. Wij hebben niet de minste vrees, dat de milde beginselen, welke door de regering worden toegepast, voor onze welvaart geene ruime vruchten zullen opleveren, en wij des te meer voordeelen van de koloniën genieten kunnen,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

wanneer zij, ook door den handel met andere volken, in bloei toenemen.

Onze Zeemagt zal, zoo wij hopen, niet meer, zoo als in vroeger tijd, behoeven te waken tegen den handel van andere volken; maar integendeel dien handel, even als dien van Nederland, beschermen; en toch zal deze zich onberekenbaar meer kunnen uitbreiden, dan dit bij het stelsel van uitsluiting mogelijk was.

Naarmate wij de rust en orde in alle onze bezittingen, en de veiligheid in den geheelen Archipel beter handhaven, kunnen wij ons eigen belang het best bevorderen, en de vreemden zullen tevreden zijn, de voordeelen van onze koloniën te kunnen deelen, zonder ons het bestuur te benijden, waarvan zij zelven den weldadigen invloed zullen ondervinden.

Uit ons vroeger betoog zal het voor velen reeds duidelijk zijn, dat wij ons niet kunnen vereenigen met het gevoelen, dat het noodzakelijk zoude zijn, het kommandement over het Marine-wezen in O. I. te verdeelen tusschen een' Inspecteur, Vlag-officier, en een kommandant over de Nederlandsche zeemagt, kommandeur met den breeden wimpel. Wij zien in dusdanige organisatie zulke ernstige bezwaren, dat wij ons gedrongen gevoelen er opzettelijk op te wijzen.

Bij de tegenwoordige verordening is bepaald,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dat er in Nederlandsch O. I. zal resideren een kommandant over Z. M. zeemagt, tevens inspecteur der marine. Wij kunnen bezwaarlijk gelooven, dat de bedoeling van deze bepaling zoude zijn, om aan zoodanig benoemd Vlag-officier de speciale commissie van Inspecteur op te dragen, ten einde hem geregtigd te doen zijn, de Nederlandsche scheepsmagt, die hij kommandeert, tevens te inspecteren. Dat regt is immers, zonder eenige speciale opdragt, aan de betrekking van Kommandant eener navale magt verbonden? Is het zelfs niet de pligt van elken vlootvoogd, de schepen en vaartuigen, onder zijn bevel, te inspecteren, en is hij niet bevoegd, dit te doen zoo dikwijls hij zulks geraden acht? Men zie slechts art. 20, 21, enz. van de algemeene bepaling voor een' Vlag- of Hoofd-officier, belast met het bevel over meerdere van Z. M. schepen of vaartuigen van oorlog, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 28 December 1847. Vreemd klinkt dus het beweren, dat „het „een oneigenlijke toestand is om te inspecteren, „wat men zelve kommandeert of beheert." Zoover ons bekend is, wordt bij de Marine algemeen, en juist bij die der groote zeemogendheden, het inspecteren eigenaardig tot de pligten van elk bevelhebber gerekend. In de Engelsche „Regulations „and Instructions for Flag-Officers," vindt men aan den „Commander in Chief" opzettelijk voorgeschreven, art. VIII: „He is to direct the Commanders of „squadrons and Divisions to muster frequently the

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

„crews of the ships under their orders,.... to in-„spect into the state of each ship, etc. And when „the other duties of the Fleet will admit of it, the „commander in Chief is to visit the ships, and to „enquire into these things himself." Het is dus niet deze soort van inspectie, waarvoor hem eene speciale commissie behoefde te worden opgedragen, zij is aan het kommandement over de navale magt, uit den aard der zaak verbonden.

Doch zijne benoeming tot Inspecteur der Marine heeft blijkbaar betrekking op de onderscheidene Marine-etablissementen, die zich in O. I. bevinden, en die noodzakelijk aan de Superintendentie van eene bevoegde autoriteit onderworpen moeten blijven, zoo wel in het belang der kolonie als in dat van het moederland. Voor een krachtig en ordelijk bestuur is de vereeniging van die twee betrekkingen onder dezelfde autoriteit volstrekt noodzakelijk. Als Inspecteur is aan den Kommandant der navale magt opgedragen, de regeling en het toezigt over den aanbouw en reparatie van schepen; het kan niet twijfelachtig zijn of hij is tevens verantwoordelijk voor het behoorlijk bezet houden en de dienstregeling der buitenstations, enz.

Nu stelt men voor, die twee betrekkingen van elkander af te scheiden en te bepalen, dat de Kommandant met den breeden wimpel over de Nederlandsche zeemagt de bevelen zoude ontvangen, zonder tusschenkomst van den Schout-bij-Nacht-Inspecteur; terwijl deze, „zoo noodig, den Gouverneur-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

„Generaal als adviseur zoude ter zijde staan." Wanneer dus de Gouverneur-Generaal het niet noodig oordeelde, over zaken, het eskader strijders betreffende, het advies van den Inspecteur te vragen, zoo zouden de voordragten van den Kommandeur met den breeden wimpel nopens de evolutiën en bestemming van zijn onderhebbend eskader aan den Gouverneur-Generaal gedaan worden, en bevelen dienaangaande door den Opperlandvoogd aan dien Kommandant uitgevaardigd worden, zonder medewerking van den Schout-bij-Nacht-Inspecteur. En toch zou hem de inspectie van de zeemagt zijn opgedragen. Hoe ligt kan het gebeuren, dat deze zich, alhoewel daartoe niet uitgenoodigd, gedrongen voelt, tegen de gedane voordragten of uitgevaardigde bevelen op te komen. Wij zien in zulk eene verordening de aanleiding van onafzienbare botsingen, misverstand en moeijelijkheden van allerlei aard, waarvan de jammerlijkste gevolgen voor de kolonie en het moederland zouden te vreezen zijn.

Wij zijn daarom overtuigd, dat het zeer ongeraden zoude zijn den Vlag-officier-inspecteur, het kommandement over de navale magt in O. I. te ontnemen. Integendeel, men moet hem in die waardigheid reeds kunnen erkennen aan het voor Batavia gestationeerde oorlogsschip, waarop hij, naar zijnen rang, de vlag aan den voor- of kruis-top heeft geheschen. Het salut aan die vlag, dagelijks gehoord uit het kanon van de ter reede opkomende en af-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

varende Nederlandsche oorlogsschepen, of die van andere natiën, verleent reeds eigenaardig eerbied en derhalve ook klem aan het gezag voor den superieuren officier, die geroepen is, 's Konings navale magt over de wateren van den Nederlandschen O. I. Archipel, te handhaven. Als die officier het voor de dienst van den Staat noodzakelijk oordeelt, zijne vlag te hijschen op eenig ander oorlogsschip of vaartuig, daarmede in zee te steken of wel met de strijders, onder zijne bevelen bijeengebragt, eskadersgewijs in de wateren van den Oost Indischen Archipel te kruissen of te varen, moet hem zulks vrij staan, en bij ontstentenis of andere legale verhindering moet hij daarmede den in rang op hem volgenden zee-officier kunnen belasten; doch zulks altijd onder de steeds bestaande bepaling, dat de Gouverneur-Generaal opperbevelhebber van zee- en landmagt blijft. Om dezelfde redenen komt ons het voorstel, om de Gouverneurs der buitenbezittingen te doen bijstaan door een Nederlandsch hoofd-officier der Marine, als adviseur en onder-inspecteur, onaannemelijk voor. Zulk een hoofd-officier zou in den regel zeer weinig werkzaamheden vinden, en zijn verblijf op de buitenbezitting eene verspilling van krachten zijn, terwijl hij doorgaans aan tijdverveling zou zijn overgegeven. Het zou tevens vermeerdering van geldelijke uitgaven veroorzaken, daar zulk een hoofd-officier der Marine, voor dat verblijf op eene afgelegene plaats, behoorlijk naar zijn rang dient bezoldigd te worden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Hoogst verkieslijk is de regeling naar de verordening welke thans nog bestaat. Een hoofd-officier, met zijnen onderhebbenden bodem en toegevoegde navale magt van schepen en vaartuigen, is gestationeerd op elk der onderscheidene buitenbezittingen. Die stations-kommandanten, bevelhebbers over de vaarwaters, zoowel op rivieren als langs kusten en stranden, tot hun ressort behoorende, hebben bij krijgsoperatiën het bevel over alle gewapende vaartuigen; zij kunnen die, wanneer zij het noodig oordeelen, inspecteren. Zij zijn mede bij voorkomende omstandigheden, adviseurs van de Gouverneurs, en Residenten der buitenbezittingen.

Wij zijn, zoo veel als iemand, bezield met den wensch, om in het Marinewezen gebreken te herstellen en verbeteringen aan te brengen; maar het bestaande stelsel is, naar onze overtuiging, niet te berispen, en door de eenheid en zamenhang daaruit weg te nemen, zou men eene noodlottige desorganisatie teweeg brengen. Wij meenen dus onze beschouwingen te mogen eindigen met hetgeen wij bij den aanvang gezegd hebben: „dat veranderingen, aangeraden met het doel om ons Marinewezen te verbeteren, dikwijls ernstiger gebreken dan de bestaande zouden kunnen opleveren."

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

